

HOOGHEEMRAADSCHAP
**DE STICHTSE
RIJNLANDEN**

11-10-2016

Bestuursverslag 2016

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
2016 in één oogopslag	5
<i>Waterkoers: van 'zorgen voor' naar 'samen doen'</i>	5
<i>Financiële resultaten 2016</i>	5
<i>Prestatie indicatoren</i>	8
De programma's: terugblik 2016	9
<i>Waterkeringbeheer</i>	9
<i>Calamiteitenzorg</i>	12
<i>Muskusrattenbeheer eigen beheergebied</i>	14
<i>Watersysteembeheer</i>	15
<i>Beperken gevolgen klimaatverandering</i>	17
<i>Gezond water</i>	20
<i>Zuiveringsbeheer</i>	22
<i>Bestuur en organisatie</i>	25
Organisatie in beweging	29
<i>Onze medewerkers</i>	29
<i>Zuiver</i>	29
<i>Investeren in projecten</i>	30
<i>Kantoorautomatisering en de digitale werkplek</i>	30
<i>Digitalisering voor waterbeheer en als overheidsorganisatie</i>	31
Samenwerken in verbonden partijen	32
<i>Muskusrattenbeheer in gemene rekening</i>	32
<i>Aquon</i>	33
<i>BghU</i>	33
<i>Winnet</i>	33
2016 in cijfers	34
<i>Investerings</i>	35
<i>Belastingen</i>	40
<i>De paragrafen</i>	41
Bijlage 1: Prestatie indicatoren	42
Bijlage 2: Kosten en opbrengsten	48
<i>Kosten en opbrengsten Waterkeringbeheer</i>	48

<i>Kosten en opbrengsten Calamiteiten zorg</i>	49
<i>Kosten en opbrengsten Muskusrattenbeheer</i>	50
<i>Kosten en opbrengsten Watersysteembeheer</i>	51
<i>Kosten en opbrengsten Beperken gevolgen klimaatverandering</i>	52
<i>Kosten en opbrengsten Gezond water</i>	53
<i>Kosten en opbrengsten Zuiveringsbeheer</i>	54
<i>Kosten en opbrengsten Bestuur en organisatie</i>	55
Bijlage 3: Investerings – rapportage grote projecten	57
Bijlage 4: De paragrafen	60
1. Ontwikkelingen in het begrotingsjaar 2016	60
2. Incidentele baten en lasten	64
3. Reserves en voorzieningen	64
4. Weerstandsvermogen	64
5. Financiering	66
6. Verbonden Partijen	70
7. Bedrijfsvoering	79
8. EMU saldo	82
9. Top Inkomens 2016	83

Voorwoord

Werken aan een veilige, gezonde en prettige leefomgeving

Voor u ligt het bestuursverslag 2016. In dit bestuursverslag wordt beschreven hoe het waterschap het afgelopen jaar in de verschillende programma's gewerkt heeft aan haar opgaven. Hierbij is voortgebouwd aan de bestaande programma's. Daarbij was 2016 ook een jaar waarin gestart is met invulling geven aan de doelen van Waterkoers 2016- 2021.

Samen doen, duurzaam en toekomstbestendig

Vanuit het motto Samen doen is in allerlei facetten van het waterschapswerk nog meer ingezet op de samenwerking met mede-overheden en belanghebbenden. Samen doen vergt een andere manier van werken waar het waterschap ervaring in aan het opbouwen is.

Rapportage

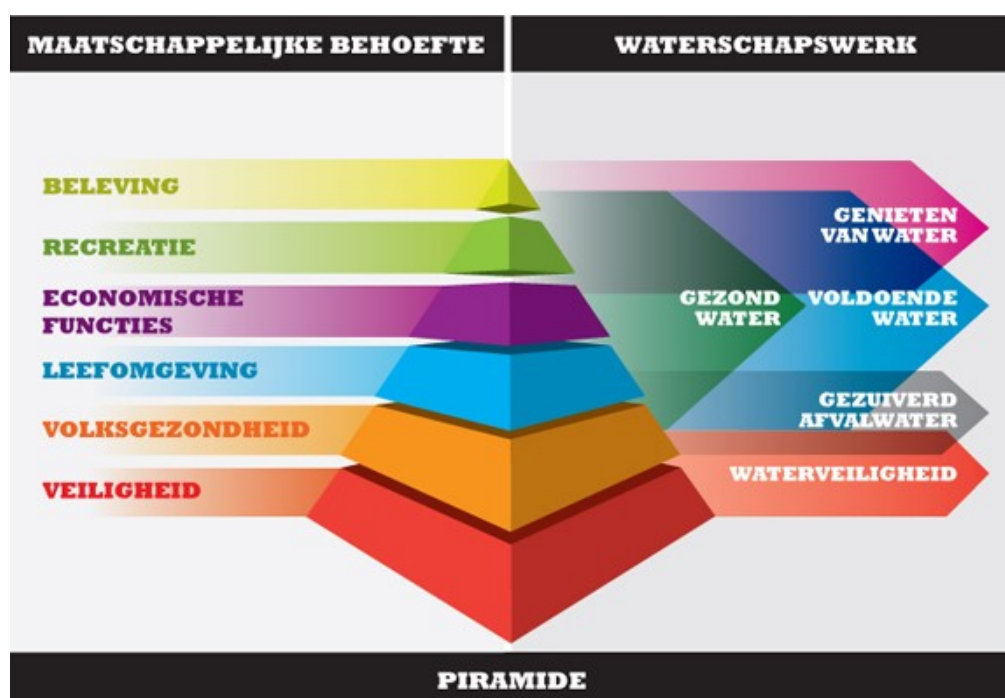
Dit bestuursverslag is de derde rapportage die aan het Algemeen Bestuur wordt aangeboden over het jaar 2016. Het bestuursverslag is een onderdeel van de P&C cyclus en informeert op hoofdlijnen over de voortgang en ontwikkeling over het afgelopen begrotingsjaar. Het bestuursverslag geeft, samen met de jaarrekening 2016, inzicht in het saldo van kosten en overige opbrengsten en de belastingopbrengsten en het resultaat over het begrotingsjaar 2016.

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van De Stichtse Rijnlanden

2016 in één oogopslag

Waterkoers: van 'zorgen voor' naar 'samen doen'

In 2016 is het waterbeheerplan, Waterkoers 2016-2021, vastgesteld. Hierin staan in hoofdlijnen de opgaven en de werkwijze van het waterschap voor de komende zes jaar. De Waterkoers is een omslag in denken. Het motto is van 'zorgen voor' naar 'samen doen'. Dit bestuursverslag geeft weer hoe de omslag in denken is opgepakt in een omslag van werken. Dat betekent dat we nog meer samen met onze gebiedspartners bepalen welke maatregelen we waar en hoe het beste op kunnen pakken. Dit gebeurt via gebiedsprocessen, beleids- en uitvoeringsplannen en grote projecten. Onderstaande piramide geeft symbolisch de prioriteiten van het waterschapswerk weer.

In de piramide wordt de relatie gelegd tussen de maatschappelijke behoeften en het waterschapswerk

Financiële resultaten 2016

Het jaar 2016 is afgesloten met een positief exploitatieresultaat van €6,340 mln. Dit is het verschil tussen de netto lasten van €101,381 mln en de netto belastingbijdragen van €110,618 mln en inclusief de verwerking van de mutaties in de bestemmingsreserves van €2,897 mln. In de begroting van 2016 was rekening gehouden met een positief saldo na mutatie van de bestemmingsreserves van €1,127 mln. Het exploitatieresultaat is €5,213 mln meer positief dan begroot, inclusief de mutaties van de bestemmingsreserves. In Burap 1 en Burap 2 van 2016 is reeds €2,263 mln. gemeld.

Realisatie 2016 per bestuurlijk thema en programma				
	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil Begroting / Realisatie	
Kosten				
Veiligheid	17.435	16.790	646	V
Waterkeringbeheer	14.160	13.669	491	V
Calamiteiten zorg	717	566	151	V
Muskusrattenbeheer eigen gebied	2.558	2.554	4	V
Voldoende water	30.372	28.259	2.113	V
Watersysteembeheer	27.173	25.945	1.229	V
Beperking gevolgen klimaatverandering	3.198	2.314	884	V
Gezond water	47.228	44.953	2.276	V
Gezond water	2.957	2.578	379	V
Zuiveringsbeheer	44.271	42.374	1.897	V
Bestuur, middelen & maatschappij	20.599	22.447	1.848-	N
Lastendruk	3.645	3.827	182-	N
Bestuur en organisatie	16.954	18.620	1.665-	N
Gemene rekening MRB	9.904	9.918	15-	N
GR Muskusrattenbeheer	9.904	9.918	15-	N
Totaal kosten	125.538	122.366	3.172	V
Overige opbrengsten				
Veiligheid	788	1.065	277	V
Waterkeringbeheer	690	887	197	V
Calamiteiten zorg	98	51	47-	N
Muskusrattenbeheer eigen gebied	-	127	127	V
Voldoende water	4.440	4.616	175	V
Watersysteembeheer	4.359	4.307	53-	N
Beperking gevolgen klimaatverandering	81	309	228	V
Gezond water	2.146	2.722	575	V
Gezond water	254	519	265	V
Zuiveringsbeheer	1.893	2.203	311	V
Bestuur, middelen & maatschappij	1.982	2.664	682	V
Lastendruk	-	6	6	-
Bestuur en organisatie	1.982	2.658	676	V
Gemene rekening MRB	9.904	9.918	15	V
GR Muskusrattenbeheer	9.904	9.918	15	V
Totaal overige opbrengsten	19.260	20.985	1.724	V
Netto lasten (Saldo kosten en overige opbrengsten)	106.278	101.381	4.897	V

Bedragen zijn in duizenden euro's, V = voordelig, N = nadelig

Realisatie 2016 Dekking per belasting- categorie en reservemutaties				
	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil Begroting / Realisatie	
Belastingopbrengsten				
Watersysteemheffing ingezetenen	20.400	20.877	477	V
Watersysteemheffing overig ongebouwd	4.493	4.600	107	V
Watersysteemheffing natuur	50	43	7-	V
Watersysteemheffing gebouwd	25.856	26.772	916	V
Zuiveringsheffing woningen en bedrijven	58.854	58.325	529-	N
Totaal netto bijdrage	109.653	110.618	965	V
Mutaties bestemmingsreserves				
Toevoeging bestemmingsreserve rwzi Utrecht	3.676	3.676	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve rwzi Utrecht	1.750	1.750	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve GHJ	1.588	1.597	9-	N
Onttrekking bestemmingsreserve GHJ	1.585	460	1.125	V
Toevoeging reserves verkiezing	320	320	-	-
Toevoeging reserves waterbeheer 900 jaar		50	50-	N
Toevoeging bestemmingsreserve PM2		403	403-	N
Onttrekking bestemmingsreserve ICT		939	939-	N
Saldo Mutaties bestemmingsreserves	2.249	2.897	649-	N
Saldo na netto bijdrage en mutaties reserves	1.127	6.340	5.213	V

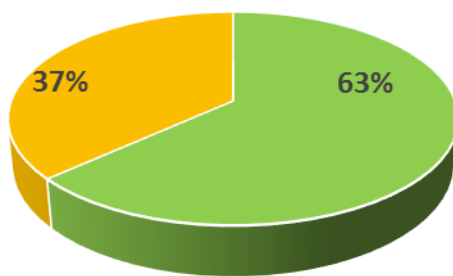
Bedragen zijn in duizenden euro's, V = voordelig, N = nadelig

Prestatie indicatoren

De mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd en de wijze waarop de beoogde effecten worden bereikt, zijn met prestatie indicatoren (PI's) toegelicht. De geleverde prestaties zijn beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

- Groen: op schema, conform planning, of afwijking van de norm is niet significant
- Oranje: voldoende, niet op schema, maar de einddoelstelling is haalbaar
- Rood: onvoldoende, niet op schema en kritisch

In onderstaand figuur is het resultaat van de beoordeling van de indicatoren weergegeven. 63% (19 indicatoren) is op schema. 37% (11 indicatoren) is niet op schema, maar niet kritisch. ~~In de meeste gevallen is de einddoelstelling nog steeds haalbaar.~~ Vaak ligt hierbij het niet halen van de doelstelling buiten onze invloedssfeer omdat we afhankelijk zijn van anderen. Zoals bijvoorbeeld in de samenwerking met gemeenten en bij participatie van de omgeving bij de uitwerking en uitvoering van plannen. In bijlage 1 is het totaaloverzicht van de doelstellingen, indicatoren en de scores per programma opgenomen.

Beoordeling van de prestatie indicatoren in 2016

In dit jaarverslag wordt nog gerapporteerd op de PI's van de begroting 2016. Vanaf de begroting 2017 zal gewerkt worden met een nieuwe vorm van prestatie-indicatoren (effectindicatoren).

» [Bijlage 1: Prestatie indicatoren](#)

De programma's: terugblik 2016

Het waterschap werkt in acht bestuurlijke programma's aan haar opgaven. Aan elk programma zijn doelstellingen en maatregelen gekoppeld (link naar [Bijlage 1: Prestatie indicatoren](#)). In de bijlagen zijn de prestatie indicatoren en overzichten van de kosten en opbrengsten per programma opgenomen. In dit hoofdstuk wordt per programma kort een selectie van resultaten en projecten toegelicht: projecten waar we trots op zijn, waarin tot uiting komt hoe we als waterschap willen werken, of zaken waar we van kunnen leren. Per programma is een link naar de bijlage opgenomen met het overzicht van de kosten en opbrengsten.

Waterkeringbeheer

Afronding POV Centraal Holland en start van de Sterke Lekdijk

In 2016 is bestuurlijk de Projectoverstijgende Verkenning afgerond. We kijken terug op een succesvolle samenwerking met Hoogheemraadschap van Rijnland, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en Rijkswaterstaat: een goed resultaat, binnen budget afgerond met een bijdrage aan de landelijke kennisontwikkeling rond de nieuwe normen. Uit het onderzoek is onder meer gebleken dat de dijk tussen Amerongen en Schoonhoven voor het grootste deel niet voldoet aan de nieuwe veiligheidsnormen, met daarnaast een sterk gereduceerde opgave aan de voormalige C-keringen. Een veiligheidsopgave die thuishoort bij de individuele beheerders. Daarmee is het sluitstuk van de systeemwijziging in Centraal Holland afgerond, waarmee de gezamenlijke partners maatschappelijke winst hebben weten te realiseren. Hiermee gaat het project in 2017 een volgende fase in onder een nieuwe naam: Sterke Lekdijk.

De Lekdijk moet over vrijwel de gehele lengte worden versterkt.

Veilige regionale keringen

Onderdeel van studie waren ook de C-keringen langs o.a. de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel en het Amsterdam-Rijnkanaal. Uitkomst is dat deze keringen grotendeels een regionale functie toegewezen krijgen en deels met pensioen gaan. Voor de regionale keringen worden door de provincie veiligheidsnormen vastgesteld, die afhankelijk zijn van het risico op economische schade na het bezwijken van de waterkering. Afgesproken is dat alle regionale keringen in het gebied van ons waterschap in 2020 aan de normen voldoen. Het tempo en de omvang van de werkzaamheden moet hiervoor omhoog. Om dit op te vangen zijn wij in 2016 gestart met het opzetten van een projectorganisatie naast de reguliere lijnorganisatie.

Slim werken aan onze keringen

In 2016 heeft het algemeen bestuur het Groot Onderhoudsprogramma Regionale Waterkeringen geactualiseerd. Er is afgelopen jaar veel werk verzet om de regionale keringen veilig te houden. Zo is bijvoorbeeld het Kade- en baggerproject Dubbele Wiericke afgerond, een divers en complex werk in grootte en aanpak, waarbij de kade en het baggeren naast elkaar uitgevoerd zijn. Daarnaast is in dit project gekozen voor een nieuwe manier van contractmanagement. De onderhoudsfase van 2 jaar is meegenomen in het contract. Bij de waterkering langs de Meije, een zogenaamde 'weg op kade' is een intentieverklaring met de wegbeheerder, gemeente Woerden, in voorbereiding. Dit is de basis waarop we de komende jaren de benodigde verbetering en verdeling van de kosten definitief gaan vormgeven.

Meijekade

Onderscheiding voor onze bloemrijke dijken

Al enkele jaren is het waterschap bezig met een natuurlijkvriendelijker maaibeheer op delen van de Lekdijk. Dit levert niet alleen prachtige plaatjes op, de bloemrijke dijken zijn erosiebestendiger door de goede wortelmat en de bloemen trekken veel nuttige bestuivende insecten aan, zoals hommels en bijen. In 2016 is besloten om het maaibeheer uit te breiden naar andere dijken in het gebied. Afgelopen zomer ontving het waterschap als een van de eersten een onderscheiding voor onze bloemrijke dijken.

Bloemrijke dijk bij Beusichemse veer

Bloemrijke dijk bij Amerongen

De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht:

»

De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht.

Kosten en opbrengsten Waterkeringbeheer (link naar bijlage 2)

Calamiteitenzorg

Calamiteitenoefening Oudewater: 'Samen in Touw'

In de zomer van 2016 heeft de grootschalige crisisoefening 'Samen in Touw' plaatsgevonden in Oudewater. Het scenario was langdurige droogte, waarbij de druk van het water tegen de uitgedroogde dijken toeneemt en deze kwetsbaar maakt voor verschuivingen. Militairen, leden van het dijkleger van ons waterschap en medewerkers van gemeente, hulpdiensten en Veiligheidsregio Utrecht deden mee aan de oefening. Samen in Touw was één van de calamiteitenoefeningen van het waterschap in 2016. Met deze calamiteitenoefeningen trainen wij de samenwerking, communicatie en uitwisseling van informatie tijdens een crisis of ramp.

*“Een crisis bedwingen kun je niet alleen”
dijkgraaf Patrick Poelmann*

Intensieve dijkspecties door het dijkleger van het waterschap en defensie.

Een fietsonderdoorgang wordt afgesloten met zandzakken.

In actie tegen wateroverlast

Het waterschap en gemeente Stichtse Vecht hebben begin 2016 een calamiteitenoefening wateroverlast georganiseerd. Ook de Veiligheidsregio Utrecht nam hieraan deel. Na de wateroverlast van juli 2014 in Kockengen, hebben de gezamenlijke overheden een draaiboek opgesteld. Deze oefening was bedoeld om de samenwerkingsafspraken te testen, zoals de alarmering van de crisisorganisatie.

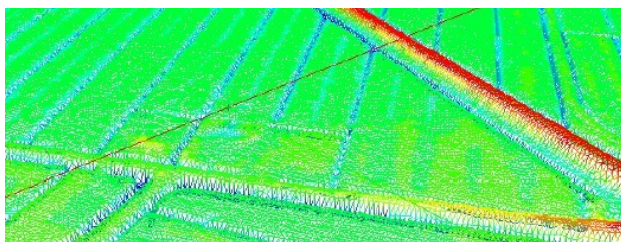
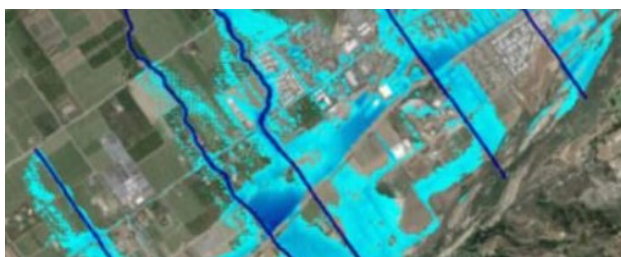

De mobiele noodpomp van het waterschap in actie tijdens de oefening in Kockengen.

Tijdens de extreme regenval in juni 2016 in het westen van ons beheergebied kwam de echte test. Het waterschap heeft bij de extreme regenval in die periode direct verschillende maatregelen genomen in onder andere Woerden en Zegveld, waaronder het inzetten van noodpompen om het teveel aan water zo snel mogelijk af te voeren. Daarnaast zijn medewerkers direct het getroffen gebied in gegaan om aan te geven welke maatregelen het waterschap trof en op te halen waar nog meer hulp nodig was. Hiermee hebben we leerervaringen uit eerdere calamiteiten in de praktijk gebracht. Onze aanwezigheid in het getroffen gebied werd positief ervaren door de bewoners.

Inundatie? Reken maar!

Actuele informatie over het watersysteem is van groot belang, niet alleen voor het dagelijks beheer, maar juist ook bij een crisissituatie, zoals extreme regenval. Er zijn diverse computermodellen om dit te simuleren, elk met voor- en nadelen. Ons waterschap heeft daarom het initiatief genomen om negen modellen met elkaar te vergelijken. De resultaten zijn gepresenteerd tijdens een landelijk symposium dat we in Houten georganiseerd hebben en deze worden door STOWA verder uitgewerkt in een Benchmark.

Vergelijking van de functionaliteiten en resultaten van verschillende simulatiemodellen.

Symposium Inundatie? Reken maar!

» [Kosten en opbrengsten Calamiteiten zorg \(link naar bijlage 2\)](#)

Muskusrattenbeheer eigen beheergebied

Populatiebeheer

In 2016 is door Muskusrattenbeheer West- en Midden-Nederland (MRB WMNL) verder druk op de muskusrattenpopulatie gezet. Dit zorgde voor 7.548 gevangen muskusratten in het gebied van HDSR. Een klein deel van de vangst komt uit gebieden waar jarenlang geen of weinig muskusratten zijn gevangen. Hier zijn de laatste jaren, in het verlengde van de afdelingsstrategie, minder velduren ingezet. Komt een populatiebron in beeld, dan zorgt intensieve samenwerking voor snel ingrijpen en herstel. Een ander deel van de vangsten is het resultaat van verder terugdringen van de populatie. De vangsten kwamen met name uit de veenweidegebieden (Kamerik-Kockengen, Zegveld en Lopikerwaard), Leidsche Rijn en de uiterwaarden.

Naast het populatiebeheer in het beheergebied levert MRB WMNL ook belangrijke bijdragen aan het melden van invasieve waterplanten en aan dijkinspecties bij hoog water en langdurige droogte. In 2016 heeft MRB weer deelgenomen aan de calamiteitenoefening.

Beverprotocol

Een soort die steeds vaker wordt aangetroffen is de bever. Deze bouwers zijn prachtige dieren, maar kunnen wel knelpunten opleveren voor het waterbeheer of gevaar voor de veiligheid. Bij hoogwater verlaten bevers bijvoorbeeld hun burchten en graven net onder de hoogwaterlijn nieuwe holen in de keringen. In 2016 is een beverprotocol opgesteld die aangeeft hoe om te gaan met bevers in het beheergebied van Stichtse Rijnlanden.

» [*Kosten en opbrengsten Muskusrattenbeheer*](#) (link naar bijlage 2)

Watersysteembeheer

Inundatieveld Blokhoven

In 2016 is gestart met de uitvoering van een waterbergingsgebied/inundatieveld in de polder Blokhoven. Om het onderlopen van het gebied mogelijk te maken is een stuw aangelegd. Het waterbergingsgebied dient om piekbuien op te vangen. Tegelijkertijd krijgt het gebied een recreatieve en educatieve functie als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het nieuwe waterbergingsgebied wordt in de zomerperiode regelmatig onder water gezet. Zo krijgt de bezoeker een idee van de werking van de waterlinie. Dit project is een samenwerking van de gemeente Houten, waterschap, Linieland en ondernemers.

Het waterbergingsgebied/inundatieveld in de polder Blokhoven in aanleg.

Positionpaper veenweide

Het waterschap wil de bodemdaling in het veenweidegebied in de Lopikerwaard en in het Oude Rijngebied vertragen. Maar dit kunnen en willen wij niet alleen doen. Daarom is in 2016 het praatstuk 'Positionpaper veenweide: elke centimeter telt' opgesteld. Het waterschap slaat hiermee een nieuwe weg in. De ambitie in het positionpaper is om de bodemdaling in 2050 met tenminste 25% te vertragen ten opzichte van het huidige tempo door adaptief en flexibel peilbeheer. Dit positionpaper is een uitnodiging voor bewoners, belangenorganisaties en medeoverheden om mee te denken hoe we dit kunnen bereiken.

Positionpaper veenweide: 'elke centimeter telt'

Een leefbaar veenweidegebied voor de toekomst.

Sturen met grondwater

Eind 2016 zijn drukdrains aangelegd in de polder Spengen. Hiermee is het mogelijk om actief de grondwaterstand in de percelen te sturen. De aanleg van deze drains is het begin van een proef 'Sturen met grondwater' die wij samen met agrariërs, de gebiedscommissie Utrecht-West en het Veenweiden Innovatiecentrum (VIC) uitvoeren. Ook participeert het waterschap bij een proef met drukdrains op het KTC (Kennis transferCentrum) in Zegveld.

Aanleg van drukdrains in de polder Spengen.

Hoogheemraad Bert de Groot bij de opening van de pompput in Zegveld.

Onderhoud watergangen onder druk

In 2016 is gebleken dat binnen het onderhoud van de watergangen de baggertaak en de bestrijding van de exoten meer inzet vraagt dan waar eerder van was uitgegaan. De belangrijkste oorzaken zijn het milde klimaat van 2016 en intensievere baggertrajecten door onverwachte aanwezigheid van kabels en leidingen en instabiele oevers. Het toestandsafhankelijk maaien van watergangen is wel volgens planning verlopen, mede na een geslaagde aanbesteding waarbij een hogere kwaliteit wordt gerealiseerd tegen gelijkblijvende kosten. Het onderhoud aan watergangen wordt gefinancierd uit een voorziening, waar voor de intensievere exotenbestrijding in 2016 extra middelen aan zijn toegevoegd.

Modernisering automatisering operationeel waterbeheer (CAW) succesvol afgerond.

Centrale Automatisering Waterbeheer (CAW) zorgt voor peilbeheersing en debietregeling door besturing van kunstwerken op afstand en voor informatievoorziening voor het gewone waterbeheer en bij calamiteiten. In 2012 is besloten tot modernisering van de CAW. Dit project is in 2016 volgens planning en ruim binnen budget afgerond. Met het project zijn alle aangesloten kunstwerken en meetpunten voorzien van nieuwe standaard communicatie- en besturingssystemen. Communicatie vindt nu plaats via een beveiligd netwerk. Door de nieuwe datalijnen wisselen de watersystemen continu informatie uit. Het waterschap heeft hiermee verbeterde informatievoorziening onder alle omstandigheden

» [*Kosten en opbrengsten Watersysteembeheer \(link naar bijlage 2\)*](#)

Beperken gevolgen klimaatverandering

Coalitie Ruimtelijke Adaptatie

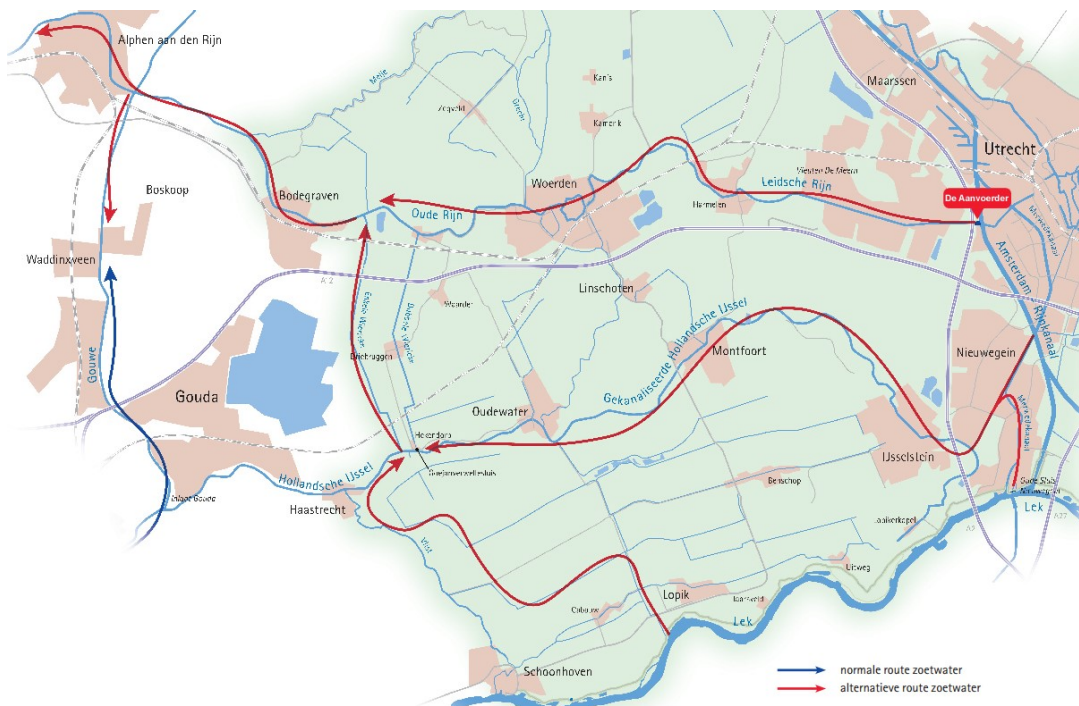
Het klimaat verandert. We krijgen vaker te maken krijgen met hitte, langdurige droogte en extreme regenbuien. Dit geeft aanleiding om (nu al) aanpassingen van de inrichting van de bebouwde omgeving aan het veranderende klimaat te agenderen. In 2016 is de Coalitie Ruimtelijke Adaptatie gestart door zes gemeenten, Provincie Utrecht, Veiligheidsregio Utrecht en het waterschap. Onder andere door het opstellen van een gezamenlijke kennisagenda, toolkit en het stimuleren van koploperprojecten in de regio, willen we bewerkstelligen dat ruimtelijk adaptief inrichten in 2020 als vanzelfsprekend toegepast wordt.

Ondertekening Plan van Aanpak Coalitie Ruimtelijke Adaptatie regio Utrecht

Capaciteitsuitbreiding zoetwateraanvoer

Bij (langdurige) droogte treedt verzilting op in het westen van Nederland. Volgens bestaande afspraken met Rijkswaterstaat en de waterschappen Delfland, Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard voeren we in het geval van (dreigende) verzilting zoetwater door richting het westen. Het waterschap voert dit water aan vanuit de Lek en Amsterdam-Rijnkanaal en transporteert dat via verschillende routes door het gebied naar Bodegraven waar het verder richting de Randstad door gevoerd wordt. Dit wordt Kleinschalige Wateraanvoervoorziening (KWA) genoemd. Door klimaatverandering en de groeiende watervraag blijkt de huidige capaciteit echter onvoldoende. Daarom zijn wij, als onderdeel van het landelijke programma Deltaplan Zoetwater, samen met hoogheemraadschap van Rijnland het project 'capaciteitsuitbreiding KWA' gestart. In 2016 is de verkenningfase afgerond met de vaststelling van de voorkeursvariant voor het noordelijk deel. Voor het deel in de Lopikerwaard wordt een verlengde verkenning uitgevoerd. Het pakket aan maatregelen in de voorkeursvariant zorgt voor een verdubbeling van de huidige capaciteit. Het is een adaptief programma. De KWA wordt in verschillende stappen uitgebreid, waarbij er bij elke stap gekeken wordt naar nieuwe klimaatscenario's en sociaal economische veranderingen.

Aanvoerroutes zoetwater richting West-Nederland in het geval van langdurige droogte

Betere afwatering door nieuw gemaal Waardsedijk

In september 2016 is de bouw van gemaal Waardsedijk in Oudewater gestart. Dit nieuwe gemaal is nodig om in tijden van veel regen het water uit de polder Snelrewaard via de Hollandse IJssel af te kunnen voeren. Nu wordt al het overtollige water van de polders in de Linschoterwaard via Woerden naar de Oude Rijn afgevoerd. Maar veel regen zorgt voor een hoge waterstand in de Oude Rijn, waardoor de polders geen water meer mogen lozen op de Oude Rijn. Hierdoor stijgt het waterpeil in de polders, wat tot wateroverlast kan leiden. De bouw van gemaal Waardsedijk lost een groot deel van de wateroverlast in de Linschoterwaard op. Het watersysteem van de Oude Rijn wordt robuuster door deze tweede afwateringsmogelijkheid. De vormgeving van het gemaal is tot stand gekomen in samenwerking met enkele buurtbewoners verenigd in een ontwerpatelier Waardsedijk. Deze samenwerking heeft geresulteerd in een prachtig en gedragen ontwerp en is een mooi voorbeeld van 'samen doen'.

Met het graven van de 1^e schep grond wordt het startsein gegeven voor de bouw van gemaal Waardsedijk in Oudewater.

Programma omgaan met wateroverlast

Met de vaststelling van het programma Omgaan met wateroverlast is in 2016 een solide basis gelegd om de komende jaren op voort te bouwen. Wij hebben de effecten van klimaatverandering en de nieuwe neerslagstatistieken doorgerekend. De eerste fase van de studie naar extreme neerslag is afgerond, zodat er nu een globaal beeld is van onze kwetsbare gebieden bij extreme neerslag. Met de ontwikkeling en aanschaf van communicatie en educatie middelen, waaronder een 'wateroverlast speeltafel', kan het waterschap op een eenvoudige en leuke manier overbrengen hoe je om kunt gaan met wateroverlast.

Met de aanpassing van de provinciale waterverordening in 2016 is een bredere aanpak voor wateroverlast mogelijk geworden en kunnen ook andere strategieën, zoals blauwe diensten, een oplossing zijn voor de wateropgave wateroverlast.

Melanie Schultz bij de 'wateroverlast speeltafel' op de Netwerkdag Ruimtelijke Adaptatie

» [*Kosten en opbrengsten Beperken gevolgen klimaatverandering \(link naar bijlage 2\)*](#)

Gezond water

Tweede planperiode KRW: focus op 'haarvaten'

2016 is de start van de tweede planperiode voor de Europese Kaderrichtlijn water (KRW). Uit een evaluatie van de eerste planperiode blijkt dat de maatregelen die zijn uitgevoerd effectief zijn. In de tweede planperiode is binnen ons waterschap gekozen voor een nieuwe koers, waarbij de nadruk ligt op de kleinere watergangen (die samen meer dan 90% van al het water in ons gebied vormen), de samenwerking met andere partijen en het uitvoeren van eigen werk met aandacht voor waterkwaliteit. Deze bredere en integrale benadering is vervat in het programma Gezond water. Met het programma Gezond water wil het waterschap ook de verbinding leggen met landelijke beleidstrajecten op het vlak van waterkwaliteit. Immers de KRW-opgaven laten zich niet alleen met de KRW-inzet in de regio oplossen.

Intentieverklaring Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater

Hoewel de waterkwaliteit in de afgelopen 20 jaar structureel verbeterd is, blijven er aandachtspunten voor de waterkwaliteit op vlak van met name nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe stoffen als medicijnresten en worden met de huidige inzet de waterkwaliteitsdoelen vanuit de Europese Kaderrichtlijn water niet gehaald. Dit was aanleiding voor de minister van Infrastructuur en Milieu om te starten met een programmatische aanpak voor waterkwaliteit en zoetwater. Met deze landelijke Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater wordt extra inzet op waterkwaliteit georganiseerd met alle betrokken partijen. Speerpunten zijn de aanpak van nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en medicijnresten. Eind 2016 zijn bij de BURAP II extra middelen vrijgemaakt voor de regionale aanpak van medicijnresten. Na zorgvuldig onderzoek zullen deze middelen naar verwachting in 2017 besteed kunnen worden.

Groenblauwe diensten

Vanaf 2016 stimuleert het waterschap grootschalig een aantal bovenwettelijke agrarische beheermaatregelen, waaronder 'ecologisch slootschonen' en 'bufferzones'. De uitbetalingen in het kader van deze stimuleringsregelingen zal in de komende jaren plaatsvinden. Met deze beheersmaatregelen kan een substantieel deel van de uit- en afspoeling van voedingsstoffen vanaf land worden afgevangen en worden planten en dieren in de sloten gestimuleerd, waardoor levendige en robuuste boerensloten ontstaan. De agrarische collectieven treden op als tussenpersoon naar de agrariërs. In 2016 deden vooral boeren in het Oude Rijngebied mee, in de andere gebieden is de deelname beduidend lager. De effecten worden gemonitord, onder andere door vrijwilligers van het "Boerensloot Monitoringsteam".

Door natuurvriendelijk slootschonen ontstaan levendige boerensloten.

Water in de stad

Binnen Winnet wordt samengewerkt met gemeenten aan gezond en zichtbaar water in de stad. Dit is water zonder zwerfvuil, kroos en algenbloei. Het waterschap heeft een impulsregeling Kwaliteitswater in de Stad (IKidS) om knelpunten in de waterkwaliteit op te lossen (vanaf 2017 is deze regeling uitgebreid voor waterkwantiteitsknelpunten). In 2016 is IKidS, net als in voorgaande jaren, volledig benut met projecten, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers in Houten en de proef met mosselen en waterplanten in de Stadsbuitengracht in Utrecht. Het is wel zaak om de aandacht van gemeenten voor stedelijke waterkwaliteit vast te houden. De klimaatverandering versterkt knelpunten in de waterkwaliteit. Het is een uitdaging om te zorgen dat de ontwikkelingen in de ruimtelijke adaptatie aangegrepen worden om oplossingen voor waterkwaliteit mee te nemen. Het waterschap werkt hierin nauw samen met gemeenten, onder andere in het netwerk U10, waarin 10 gemeenten in regio Utrecht verenigd zijn. Ook binnen Winnet wordt aandacht besteed aan waterkwaliteit en hemelwater in de stad.

Tewaterlating van wilgenbollen en mosselkratten in Utrecht.

» [Kosten en opbrengsten Gezond water](#) (link naar bijlage 2)

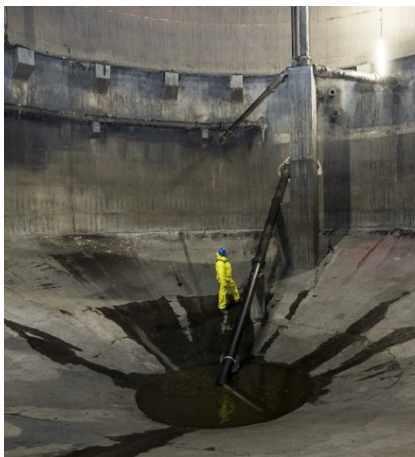
Zuiveringsbeheer

Assetmanagement

Als onderdeel van de organisatieontwikkeling van Zuiver is verder vorm en inhoud gegeven aan de professionalisering van de inzet en instandhouding (assetmanagement) van de zuiveringsinstallaties. De professionalisering komt er in de kern op neer dat meer integraal wordt geïnspecteerd en geprogrammeerd welke onderhoudsactiviteiten wanneer moeten worden uitgevoerd om de installatieonderdelen in optimale conditie te houden in relatie tot het doel dat ze dienen. Kortom, niet meer of eerder dan nodig en niet minder of later dan noodzakelijk. Assetmanagement leidt tot een betere performance in termen van prestaties, kosten en risico's.

Voorbereiding nieuwbouw rioolwaterzuivering Utrecht

De voorbereidingen voor de nieuwbouw van de rioolwaterzuivering in Utrecht zijn begonnen. In 2014 is besloten te stoppen met vergisten op de rwzi Utrecht en de slibverwerking onder te brengen bij SNB. Inmiddels zijn de slibtanks veilig ontmanteld. In de nieuwe installatie wordt geen biogas meer opgewekt, dit betekent dat we zelf minder energie opwekken. De nieuwe installatie gaat het afvalwater zuiveren met behulp van Nereda-technologie, waarbij het water wordt gezuiverd met bacteriën in de vorm van slibkorrels. Deze manier van zuiveren is energiezuiniger, mede door de toepassing van innovatieve regelkleppen (Vacomass) in het beluchtingssysteem. De Nereda-installatie verwijdt straks meer stikstof en fosfaat en het ruimtebeslag is kleiner. De kosten voor de nieuwbouw bleken € 40 miljoen hoger dan enkele jaren geleden op basis van een voorlopig ontwerp geraamd. Dit komt deels voort uit de keuze om de verantwoordelijkheid, en daarmee de risico's, voor het goed functioneren van de installatie de komende 10 jaar bij de markt neer te leggen. De markt heeft dit beprijsd. Daarnaast is een tweetal uitgangspunten (zwevende stof eis effluent en aangevoerde vuilvracht in het afvalwater) aangepast nadat de budgetraming al was vastgesteld op basis van het voorontwerp. Deze wijzigingen leidden tot extra kosten buiten het oorspronkelijk beschikbaar budget. Hiervoor is door het algemeen bestuur aanvullend krediet beschikbaar gesteld. Er wordt een poortgebouw gerealiseerd voor huisvesting van de bedrijfsvoering. Dit gebouw wordt voorzien van een excursieruimte. Het poortgebouw is energieneutraal en zal bovendien geen gebruik maken van fossiele brandstoffen.

Tijdens de voorbereidingen zijn de slibtanks leeg gezet en schoongemaakt.

Artist impression van de toekomstige groene inrichting van het terrein van de rioolwaterzuivering Utrecht.

Uitbreiding rwzi Leidsche Rijn

In 2016 is besloten om de capaciteit van de rwzi Leidsche Rijn uit te breiden zodat het afvalwater van Maarssen (AGV) en Maarssenbroek vanaf 2019 op deze zuivering gezuiverd kan worden. Door het opheffen van de rwzi Maarssen wordt samen met AGV invulling gegeven aan de optimalisatie van de (afval)waterketen zoals bedoeld in het Nationaal Bestuursakkoord Water. Met het opheffen van de rwzi Maarssenbroek is de renovatie van deze zuivering niet meer nodig en realiseren we een kostenoptimalisatie. Ook draagt deze constructie bij aan de waterkwaliteit van de Vecht, omdat het effluent op het Amsterdam-Rijnkanaal zal worden geloosd.

Realisatie zonnepark De Bilt

Afgelopen jaar zijn de eerste stappen richting een energieneutraal De Bilt gezet. Het waterschap is één van de 16 partijen die het Bilts Energie Akkoord hebben ondertekend. In september is het zonnepark bij de rioolwaterzuivering van De Bilt geopend. Het zonnepark bestaat uit circa 1000 panelen, die de komende 25 jaar gemiddeld 10-20% van de benodigde elektriciteit leveren aan de rioolwaterzuivering. Dit project was een initiatief van de Biltse Energiecoöperatie BENG2030! en is gerealiseerd door het waterschap. Het is een mooi voorbeeld van ons streven om samen met andere partijen duurzame initiatieven te realiseren.

Het zonnepark bij de rioolwaterzuivering van De Bilt bestaat uit 1000 panelen. Het waterschap streeft ernaar om in 2030 energieneutraal zijn.

Geurfilters rioolwaterzuivering Zeist

De rioolwaterzuivering van Zeist heeft een grondige opknappbeurt gehad. Aanleiding was steeds terugkerende stankoverlast door verouderde, overbelaste geurfilters, vooral bij warm weer. Door onder andere de plaatsing van drie nieuwe geurfilters heeft het waterschap dit probleem nu grondig aangepakt en is de stankhinder verleden tijd. De kwaliteit van het effluent (lozingseis stikstof) voldoet momenteel nog niet altijd aan de norm.

Drie nieuwe geurfilters op de rioolwaterzuivering in Zeist.

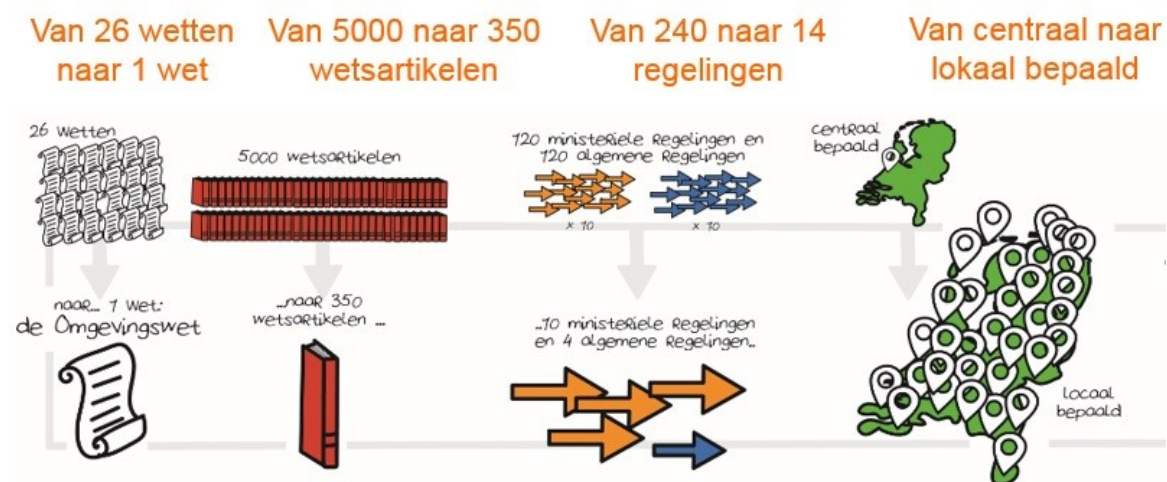
» [Kosten en opbrengsten Zuiveringsbeheer](#) (link naar bijlage 2)

Bestuur en organisatie

Start implementatie Omgevingswet

In 2016 is een nieuw intern programma gestart: de implementatie van de Omgevingswet. De Omgevingswet bundelt wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, natuur en water en treedt naar verwachting in 2019 in werking. Deze nieuwe wet betekent een andere manier van (samen)werken, en heeft onder andere gevolgen voor planvorming, vergunningverlening & handhaving, beleidsontwikkeling, participatie en vereist investeringen in ICT. Om ons waterschap goed voor te bereiden zijn programma- en projectteams samengesteld en is een plan van aanpak voor 2017 en verder opgesteld. De implementatie van de nieuwe wet doen we als waterschap niet alleen: we werken hierin nauw samen met waterschap Vallei & Veluwe en in breder verband onder regie van de Unie van Waterschappen.

Begin 2016 heeft de Unie van Waterschappen de transitiekosten voor de Omgevingswet tot 2020 geschat op ca 1 miljoen per waterschap. Met het uitwerking van een plan van aanpak door Stichtse Rijnlanden parallel met Vallei en Veluwe kwam de notie dat de transitiekosten veel hoger, tot twee en half keer, uit kunnen vallen. Waarbij ook duidelijk is dat de kosten slechts indicatief te ramen zijn en het uitgaven patroon nu nog niet vast te zetten is. Dit vraagt om de komende tijd beter zicht op de kosten te krijgen, maar ook om financiële armslag te borgen voor de komende jaren. Voorgesteld wordt om een dotatie van € 1,5 miljoen te doen in de bestemmingsreserve Omgevingswet uit het resultaat van 2016. Dit om hieruit de noodzakelijke ontwikkeling volgens een plan van aanpak voor de komende twee jaar te kunnen bekostigen. De componenten waaruit dit plan van aanpak bestaat worden in de voorjaarsnota 2017 nader toegelicht.

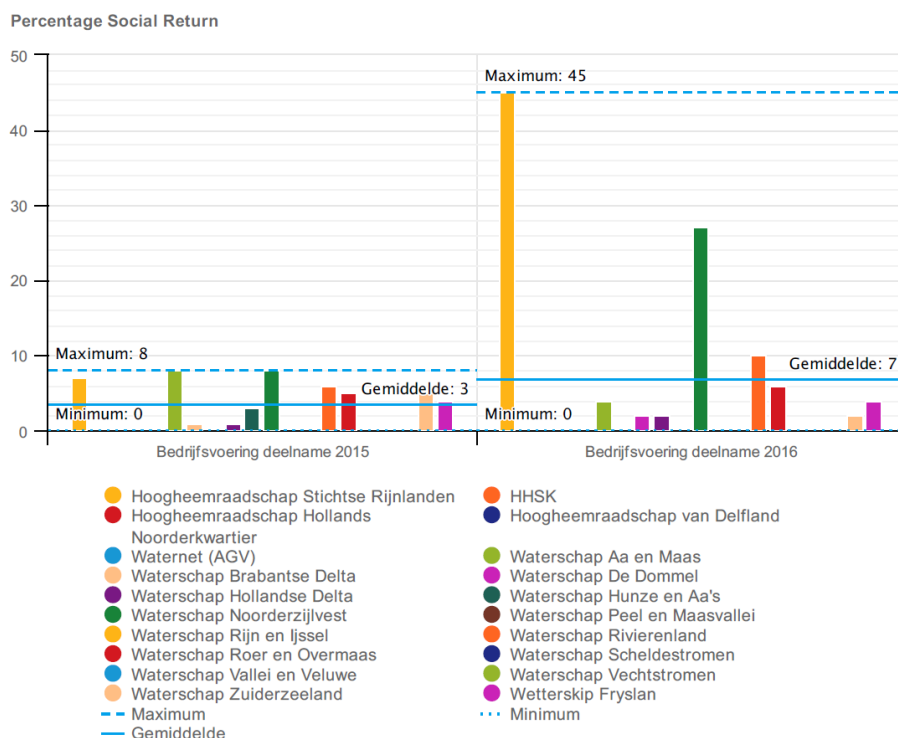

Omgevingswet: minder regels, meer ruimte voor initiatieven, lokaal maatwerk en vertrouwen.

Social return

Ons waterschap vindt het belangrijk om samen met haar opdrachtnemers te investeren in de sociale infrastructuur van het beheergebied van het waterschap. Doel is de kansen op werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te vergroten, maar ook het stimuleren van leerstages. Hiertoe zijn we aangesloten bij het samenwerkingsverband Social Return provincie Utrecht en faciliteren wij daarin de overleggen. De gemeente Utrecht is de spil in het samenwerkingsverband. Na gunning van de opdracht wordt de opdrachtnemer gekoppeld aan de projectleider Social Return van de gemeente Utrecht. Zij zorgen voor een invulling van de social return verplichting met de opdrachtnemer. Bij alle aanbestedingsprocedures met een opdrachtwaarde boven de € 100.000 is een Social Return on Investment (SROI)-bijdrage van 2-5% van de opdrachtwaarde als eis opgenomen. De aannemers zijn vrij om de invulling van social return zelf te doen op het betreffende project of een andere invulling te faciliteren. Bij de kleinere projecten vindt de invulling van social return vaak plaats door middel van leertrajecten. Bij de grotere projecten zorgt de opzet van social

return met de bouwblokkenmethode voor kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Een tweetal voorbeelden hiervan zijn het aannemen van iemand uit de bijstand bij het project virtualisatie CAW en een tijdelijk werkbetrekking voor een bijstandsgerechtigde bij de realisatie van Zonnepark De Bilt. Onderstaande tabel komt uit de bedrijfsvergelijking van de Unie van Waterschappen. Het verschil 2015/2016 laat zich verklaren door een betere bekendheid met en invulling van social return binnen onze organisatie.

Social Return on Investment (bron: Vensters voor bedrijfsvoering, ICTU)

Verbouwing waterschapskantoor

Eind 2016 is het algemeen bestuur akkoord gegaan met de verbouw- en renovatieplannen van het waterschapskantoor. Hiermee krijgt het waterschap na de verbouwing een pand dat voldoet aan de eisen van de moderne tijd, maar ook veel duurzamer is dan het huidige pand. Door de toepassing van een flexconcept wordt hiermee afscheid genomen van poldermolen 3 en zijn de medewerkers straks gehuisvest in één kantoor. Met de duurzame inrichting van met name de buiteninrichting straalt het waterschap betrokkenheid met onze opgaven ook zelf uit: reductie energieverbruik, afkoppelen verhard oppervlak en mogelijkheden creëren voor biodiversiteit. Ten aanzien van de duurzaamheidsmaatregelen zal aangesloten worden bij de meest recente technologische ontwikkelingen.

Educatie

De Stichtse Rijnlanden zet educatie in om het bewustzijn over water te vergroten en met name jongeren te enthousiasmeren voor het werk van het waterschap. We leveren onder meer daartoe op verschillende manieren een bijdrage aan met excursies, (gast)lessen, stages, profielwerkstukken en dergelijke. Een voorbeeld hiervan is de deelname aan het landelijke evenement 'Girls Day'. Dit is een evenement dat georganiseerd wordt met als doel om meisjes te laten kennismaken met bèta, techniek en ICT. In 2016 deed het waterschap voor het eerst mee. Er kwamen 65 meiden uit de tweede klas van het Oosterlicht College uit Nieuwegein op bezoek om deel te nemen aan verschillende workshops georganiseerd door vrouwelijke collega's. 'Girls Day' is een mooi aanknopingspunt voor het waterschap om jongeren te laten zien wat het waterschap is en doet.

Girlsday laat meisjes kennismaken met bèta, techniek en ICT, én het werk van het waterschap

Cultuurhistorie: uitkering rente Lekdijk Bovendams

In 2016 heeft De Stichtse Rijnlanden de rente uitgekeerd op twee nog altijd rentegevende obligaties (rentebrieven) die in 1638 en 1765 uitgegeven zijn door onze rechtsvoorganger Hoogheemraadschap Lekdijk Bovendams. De obligatie uit 1638 was bijvoorbeeld uitgegeven om voldoende budget te krijgen voor de reparatie van de Lekdijk na een dijkdoorbraak. De rentebrieven van Lekdijk Bovendams zijn de oudst bekende nog steeds rentegevende obligaties ter wereld.

Uitkering rente op twee rentegevende obligaties aan de Amsterdamse beurs.

Bedrijfsfilm Werken aan water

Wat doet het waterschap precies? Onze nieuwe bedrijfsfilm 'Werken aan water' geeft in viereneenhalve minuut een impressie van ons werk. [Bekijk de film Werken aan water](#) (link naar YouTube).

Film 'Werken aan water'

» [Kosten en opbrengsten Bestuur en organisatie](#) (link naar bijlage 2)

Organisatie in beweging

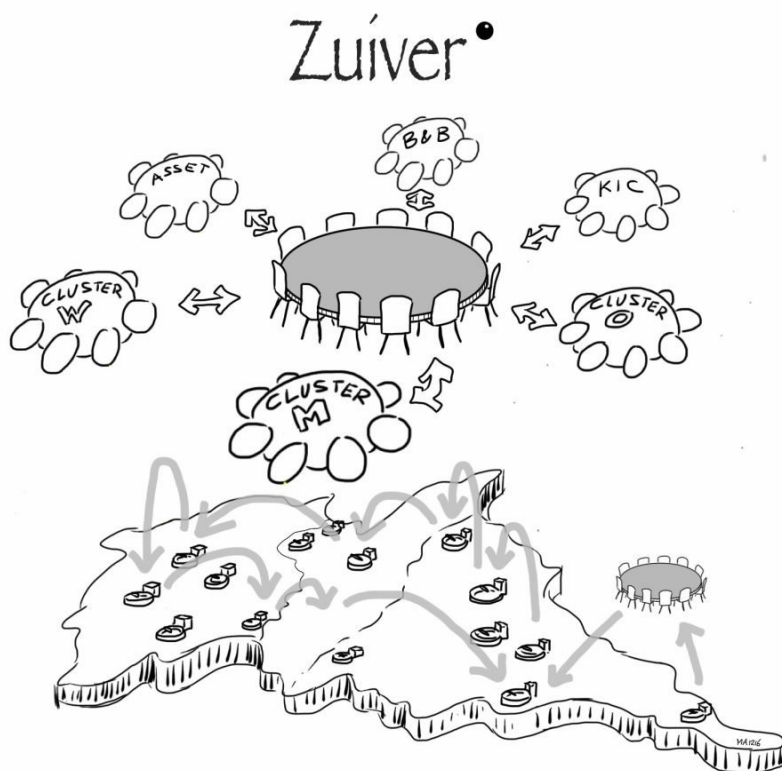
Onze medewerkers

Veranderingen in de maatschappij vragen om flexibiliteit en wendbaarheid van het waterschap én van haar medewerkers. Het waterschap streeft naar de ontwikkeling van personeel door talentontwikkeling, vergroting van de vitaliteit en mobiliteit. Ook in 2016 hebben wij het programma voor individuele talentontwikkeling voortgezet. Door talenten zichtbaar te maken, te versterken en te ontwikkelen halen we het beste in onze medewerkers naar boven. Deze manier van werken bereidt ons voor om meer met eigen kennis, ervaring en formatie te werken aan de grote projecten en reguliere taken. Als onderdeel van deze ontwikkeling hebben we in 2016 positieve resultaten ten opzichte van de begroting gerealiseerd. Dit komt enerzijds omdat de capaciteit die ingezet wordt op projecten een vergoeding kent en anderzijds doordat er nog deels met de rem op invulling is gestuurd. Vrijvallende plaatsen in de organisatie zijn niet in alle gevallen 1 op 1 ingevuld, maar steeds is bezien naar aard en duur van detachering of projectinzet of éénzelfde of mogelijk een andersoortige invulling van de ontstane formatieruimte gewenst was. Deze beweging zien we als onderdeel van de groeistuipen die de organisatie kent. Vanuit strategisch personeelsbeleid werken we de komende jaren aan een evenwichtige ontwikkeling tussen onze project en programma-opgaven enerzijds en de inzet van onze huidige en nieuw aan te trekken tijdelijke of vaste medewerkers anderzijds. De in 2016 gestarte organisatie brede trainingen voor de rollen in projecten, de zogenaamde IPM-rollen en het gegeven dat medewerkers op deze nieuwe rollen per project kunnen reageren zijn hier voorbeelden van. Daarnaast bezien we welke kennis en kunde in meerjarig perspectief in onze organisatie aanwezig moet zijn om voldoende regie te voeren vanuit opdrachtgeverschap en aansturing van programma-opgaven.

Het ziekteverzuimpercentage voor 2016 bedraagt 6,35%, bezien over alle afdelingen.

Zuiver

Op 7 december 2016 is het nieuwe organisatieonderdeel Zuiver officieel van start gegaan. Zuiver staat voor goed gezuiverd afvalwater en een respectvolle, zuivere manier van samenwerken. Een concrete trigger voor de nieuwe aanpak was de aanbesteding van de zuivering Utrecht en de professionelere vorm van beheer die daarvoor nodig is. Medewerkers werken samen in verschillende teams: regionale operationele teams, assetmanagement, Kennis- en Informatiecentrum (KIC) en Begeleiding en borging. In de kern blijft het werk (het zuiveren van afvalwater) hetzelfde, maar we zijn professioneler, zakelijker, moderner en innovatiever geworden.

“Samen voor een Zuiver resultaat”: het nieuwe organisatieonderdeel Zuiver is onderverdeeld in 6 teams.

Investeren in projecten

In 2016 is het begrote investeringsniveau (€ 41,6 mln.) ruimschoots gehaald, met een realisatie van € 50,1 mln. Daar draagt de uitvoering van het project RWZI Utrecht voor het grootste deel aan bij. In het totale investeringsprogramma is een duidelijke verschuiving te zien van voorbereiding naar uitvoering. Als relatief meer projecten in uitvoering zijn worden risico's op vertraging door omgevings- en planningsfactoren minder bepalend op het geheel en wordt het investeringsvolume beter stuurbaar voor de projectorganisatie. Daarnaast is afgelopen jaar nadrukkelijk ingezet op het verstevigen van de projectorganisatie, met de invoering van een nieuw organisatiemodel voor grotere projecten (IPM: Integraal Projectmanagement Model) en strategisch personeelsmanagement voor de bemensing van de investeringsprojecten. Daarmee worden capaciteitsrisico's nu en de komende jaren beheersbaar.

Kantoorautomatisering en de digitale werkplek

Met de in 2015 en 2016 beschikbaar gestelde extra middelen is een belangrijk deel om de basisinfrastructuur op orde te brengen gerealiseerd. Met een kleine uitloop in 2017 is een vernieuwde en stabiele, beveiligde technische infrastructuur gerealiseerd¹. De servers van HDSR staan nu naast die van Vallei & Veluwe in het datacenter in Apeldoorn. Virtuele digitale werkplekken maken het mogelijk om plaats-onafhankelijk, flexibel en beveiligd digitaal te werken. Daarmee is ook tijdelijke verhuizing, van het waterschapskantoor vanwege de verbouwing relatief eenvoudig geworden.

De kanttekening is wel dat hiermee niet meer tot stand is gebracht dan 'de basis op orde'. Vanaf nu moeten we in de snelle ICT-ontwikkelingen op peil blijven. Dat ICT en informatieveiligheid voor (semi-) overheden een fors thema vormen, is af te leiden uit bijna dagelijks berichten daarover in de media. De opgaven en kosten voor ICT zullen door technologische ontwikkelingen, het licentiebeleid van leveranciers, doorgaande digitalisering van de maatschappij en cybercrime toenemen. Voorgesteld wordt om deze en andere onzekere meerkosten voor Digitalisering in 2017 en 2018 op te vangen uit de bestemmingsreserve ICT. Via de

¹ Het gaat om servers en dataopslag in rekencentra, netwerkverbindingen, datalijnen, firewalls, operating systems en dergelijke en de virtuele werkplek voor medewerkers.

voorgestelde resultaatbestemming wordt deze bestemmingsreserve daartoe aangevuld uit het positieve resultaat over 2016 met € 0,9 mln tot een saldo van € 1,45 mln.

Digitalisering voor waterbeheer en als overheidsorganisatie

Op het vlak van digitalisering voor het waterbeheer is veel gerealiseerd in 2016, zoals software voor toetsing van keringen, CAW, onze digitale bronplichten voor de Basisregistratie Grootchalige Topografie, experimenten met digitale interactieve planvorming, upgrade van het financiële systeem, upgrade naar een nieuwe versie van het personeelsadministratiesysteem, implementatie van een systeem voor eigendomsbeheer van grond en grondtransacties. Vanuit eigen overtuiging worden in alle geleidelijkheid de nodige stappen gezet om de werkprocessen te digitaliseren en digitale gegevensbestanden op te bouwen. Daarbij is de toegevoegde waarde voor het waterschapswerk leidend.

In 2016 is ook goede voortgang gemaakt met Digitaal 2017, conform de visie op e-dienstverlening van het algemeen bestuur. Burgers kunnen nu via het digitale loket, met DigiD, zaken doen met het waterschap. Lopende zaken kunnen (na inloggen met DigiD) worden gevolgd in MijnZaken (van HDSR). Hiermee en met geplande aansluiting op de Generieke Digitale Infrastructuur is de basis gelegd voor aansluiting op MijnOverheid en de Berichtenbox. In 2016 zijn medewerkers van het waterschap betrokken geweest in de lopende landelijke processen rondom het Digitale Stelsel van de Omgevingswet. Hiermee borgen we inbreng vanuit de praktijk en zijn we op een goede manier aangehaakt op de landelijke ontwikkelingen.

Met het 'Digikompas' heeft de Unie van Waterschappen in 2016 een referentiekader 'wat moet, wat hoort en wat loont' voor de waterschappen geleverd. Naast de digitale dienstverlening en het Digitaal Stelsel Omgevingswet onder andere: 'Archief 2020', E-facturering, E-inkoop en -aانبesteding, beschikbaar stellen van informatie als Open data. Het is duidelijk dat het mee (moeten) digitaliseren extra kosten met zich mee zal gaan brengen. Omdat er tegelijk inhoudelijk veel nog in ontwikkeling is, vraagt dit een flexibele benadering.

Ook de komende twee jaar is de ICT omgeving nog volop in beweging. Door te werken met een bestemmingsreserve ICT kan flexibel op deze ontwikkelingen worden ingespeeld. Bij de voorjaarsnota 2018 wordt voorgesteld opnieuw te bezien wat incidenteel dan wel structureel benodigd is.

Samenwerken in verbonden partijen

Stichtse Rijnlanden is op een veelheid van terreinen de samenwerking aangegaan met andere partijen. Dit samenwerken in verbonden partijen heeft als doel om efficiënt de kennis en kunde die nodig is voor het waterschap te organiseren en effectiever te zijn in het bereiken van onze doelen. Voor het samenwerkingsverband Winnet en Muskusrattenbeheer in gemene rekening is ons Hoogheemraadschap penvoerder. In paragraaf 6 van bijlage 4 worden alle verbonden partijen beschreven. Specifiek wordt hier een toelichting gegeven op de resultaten van een aantal samenwerkingsverbanden.

Muskusrattenbeheer in gemene rekening

Samenwerkend vermogen

Om graafschade aan kades, dijken en kanalen door muskus- en beverratten te voorkomen en het muskusrattenbeheer effectief uit te voeren, werken zes waterschappen samen in Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland (MRB WMNL). De organisatie van deze taak was ook in 2016 ondergebracht bij ons waterschap.

De afgelopen periode is er gestuurd op kostenbesparing en personele bezetting binnen vanggebieden. Door een herindeling van vanggebieden en de flexibele inzet van het flexteam is in 2016 meer druk gezet in de gebieden waar de populatie muskusratten het hoogst is, en minder in gebieden waar jarenlang geen muskusratten zijn gevangen. Hierdoor is het aantal vangsten licht gestegen ten opzichte van vorig jaar en hebben steeds grotere gebieden het predicaat 'onder controle' gekregen. Daarnaast is eind 2016 is een plan opgesteld om nóg meer velduren te brengen naar zwaar besmette gebieden: vijf minder besmette rayons adopteren een of meerdere deelgebieden in de zwaarder besmette rayons.

Ook zette MRB WMNL in op het blijvend verhogen van de interne samenwerking binnen de rayons en rayongrens-overschrijdend. Dankzij de herindeling is er meer samenwerkend vermogen. Medewerkers functioneren als team en werken samen in verschillende vanggebieden. Doordat moeilijke gebieden actiematig bewerkt worden, zijn de lasten over meerdere schouders verdeeld.

Duurzame inzetbaarheid

Kilometers oever controleren, klemmen en vallen zetten en controleren, in en uit de sloot; muskusrattenbeheer is fysiek zwaar werk. In 2016 is een werkgroep aan de slag gegaan met vragen rondom duurzame inzetbaarheid van medewerkers. De gesprekken zijn in de eerste plaats gevoerd met de oudere medewerkers en zijn als zeer positief ervaren. Door proactief na te denken over de loopbaan is het mogelijk om medewerkers naar eigen vermogen in te zetten in de organisatie. Vervolgens hebben alle muskusrattenbeheerders in 2016 voorlichting over het onderwerp gehad.

Nieuwe beleidsvisie in de maak

In 2016 is gewerkt aan een nieuwe beleidsvisie 2017-2020 als vervolg op de Beleidsnota Muskusrattenbeheer 2012-2015. De nieuwe visie is nodig om gezamenlijk richting te kunnen geven aan de ambities van de samenwerkende waterschappen op het vlak van diervriendelijkheid, samenwerking, innovatie, veiligheidsnorm en toewerken naar muskusrattenvrij beheergebied. De beleidsvisie is voorjaar 2017 aan het bestuur voorgelegd.

Muskusrattenbeheer in de praktijk in de omgeving van Haarzuilens

Aquon

In 2016 heeft Aquon een nieuwe koers ingezet (Aquon 2.0) waarbij gefaseerd een ombouw van de organisatie plaatsvindt. Daartoe is binnen Aquon onderscheid gemaakt tussen een eigenarendeel en een opdrachtgeversdeel waar de vraag naar producten centraal staat. In het eigenarendeel wordt inzichtelijk gemaakt wat de kosten voor de gemeenschappelijke eigenaren zijn van de noodzakelijk gefaseerde ombouw van de Aquon-organisatie naar een efficiënter opererende organisatie.

BghU

In het derde jaar van haar bestaan heeft de Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) zich verder in positieve zin weten te ontwikkelen. De afstemming over accountantsverklaringen en tussentijdse informatie-uitwisseling verlopen goed. Als extra deelnemer in de samenwerking is de Gemeente Utrechtse Heuvelrug in 2016 aangesloten. De resultaten van BghU verlopen conform planning.

Winnet

In het regionale platform Winnet werken 14 Utrechtse gemeenten samen met HDSR binnen de afvalwaterketen aan het beheersen van de kosten, het verbeteren van de kwaliteit (dienstverlening) en het verminderen van (personele) kwetsbaarheid. De basis voor Winnet is gelegd in het landelijk Bestuursakkoord Water. Op 19 december 2012 is de eerste samenwerkingsovereenkomst getekend. In de afgelopen periode is een stevige basis gelegd voor de samenwerking en zijn kostenbesparingen gerealiseerd door het delen van kennis over assetmanagement (slimmer omgaan met vervangings- en onderhoudsvraagstukken). In 2016 zijn de voorbereidingen gestart voor de nieuwe samenwerkingsovereenkomst 2017-2020, waarin Winnet nog meer gaat werken als netwerkorganisatie met kortere lijntjes en de focus verschuift naar kwaliteitsverbetering, duurzaamheid en een robuuster systeem.

2016 in cijfers

Exploitatieresultaat 2016

Het exploitatieresultaat bedraagt € 6,340 mln. Hiervan was € 1,127 mln. begroot. Van het verschil van € 5,213 mln. is reeds € 2,263 mln. in Burap 1 en 2 van 2016 gemeld. Het restant van € 2,950 mln. is een saldo van een meevallers van totaal € 3,810 mln. en tegenvallers van € 0,86 mln. De meevallers bestaan uit incidentele voordelen op beheertaken (€ 0,855 mln.), niet begrote opbrengsten uit inzet van eigen personeel op projecten (€ 0,6 mln) en op detacheringsopdrachten (€ 0,84 mln), lagere personele lasten (€ 1,15 mln.) als gevolg van niet ingevulde vacatures en overige personeel gerelateerde lasten waaronder lagere sociale lasten wegens lagere pensioenpremie voor de werkgever. Tenslotte is sprake van hogere belastingopbrengsten (€ 0,365 mln.), deze worden nader toegelicht in het hoofdstuk Belastingen (pagina 39).

De tegenvallers bestaan uit de toevoegingen aan de voorziening achterstandsbaggen (€ 0,54 mln.) en de voorziening voormalig personeel (€0,32 mln.). Het exploitatieresultaat 2016 in hoofdlijnen wordt in onderstaande tabel weergegeven. Voor meer detaillering zie de toelichtingen van de verschillen bij de programma's.

Hoofdlijnen exploitatieresultaat 2016			
Realisatie 2016		6.340	
Begroot resultaat		1.127	
Meer dan begroot		5.213	5.213
Toegelicht in Burap 1 voordeel		1.850	
Toegelicht in Burap 2 voordeel		413	
		2.263	2.263
Toelichting bestuursverslag		2.950	2.950
Voordelen			
Incidentele meevallers in beheerstaken	855		
Opbrengsten uit inzet eigen personeel	1.440		
Tijdelijke vacatures en lagere soc lasten	1.150		
Voordeel belastingopbrengsten	365		
		3.810	
Nadelen			
Toevoeging voorziening personeel	320		
Toevoeging voorziening baggeren	540		
		860	
Toelichting bestuursverslag			2.950

Bedragen in duizenden euro's

Investerings

In onderstaande tabel treft u de investeringsuitgaven en subsidies zoals begroot en gerealiseerd in de jaarschijf 2016 t/m december 2016.

Tabel: Overzicht investeringsuitgaven

(bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2016 Initieel	Begroting 2016 (=A) na 2e bgw	Realisatie 2016 (=B) t/m 31 dec	Uitputting (=B/A)
Veiligheid	8.000	5.150	5.762	112%
<i>Waterkeringenbeheer</i>	<i>8.000</i>	<i>5.150</i>	<i>5.762</i>	<i>112%</i>
Voldoende Water	11.528	8.311	10.734	129%
<i>Watersysteembeheer</i>	<i>10.711</i>	<i>7.690</i>	<i>10.111</i>	<i>131%</i>
<i>Beperking gevolgen klimaatverandering</i>	<i>817</i>	<i>621</i>	<i>623</i>	<i>100%</i>
Schoon Water	9.672	6.736	5.837	87%
<i>Kwaliteit van het oppervlaktewater, gezond water</i>	<i>972</i>	<i>1.277</i>	<i>1.082</i>	<i>85%</i>
<i>Zuiveringsbeheer</i>	<i>8.700</i>	<i>5.459</i>	<i>4.755</i>	<i>87%</i>
Overige projecten en overloop vorig jaar	-	-	373	
Totaal investeringsniveau taken (=1)	29.200	20.197	22.706	112%
Bestuur, Middelen en Maatschappij	3.970	760	622	82%
<i>Bestuur, Middelen en Maatschappij</i>	<i>3.970</i>	<i>760</i>	<i>622</i>	<i>82%</i>
Totaal investeringsniveau bedrijfsvoeringsinvesteringen (=2)	3.970	760	622	82%
Taakstellend investeringsniveau HDSR (exclusief specifieke projecten en samenwerkingsprojecten) (=1+2)	33.170	20.957	23.328	111%
<i>Rwzi Utrecht</i>	<i>2.000</i>	<i>20.000</i>	<i>23.263</i>	<i>116%</i>
<i>GHJ</i>	<i>500</i>	<i>600</i>	<i>813</i>	<i>136%</i>
Totaal investeringsniveau specifieke projecten (=3)	2.500	20.600	24.077	117%
Taakstellend investeringsniveau HDSR (exclusief samenwerkingsprojecten) (=1+2+3)	35.670	41.557	47.404	114%
<i>Dijkversterking Centraal Holland</i>	<i>3.620</i>	<i>2.800</i>	<i>2.096</i>	<i>75%</i>
<i>Capaciteit toename zoetwater KWA+ Fase 1</i>	<i>2.300</i>	<i>1.630</i>	<i>653</i>	<i>40%</i>
Totaal investeringsniveau samenwerkingsprojecten (=4)	5.920	4.430	2.749	62%
Totaal investeringsniveau 2016 (=1+2+3+4)	41.590	45.987	50.153	109%

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting

In de begroting na verwerking van de 2^e begrotingswijziging is een (taakstellend) investeringsniveau van € 46,0 mln. vastgesteld. Dit is inclusief de projecten Gekanaliseerde Hollandsche IJssel, Rwzi Utrecht en de samenwerkingsprojecten. Uit bovenstaande tabel blijkt dat voor € 50,2 mln. euro aan investeringsuitgaven is gerealiseerd. Dit resulteert in het uitputtingspercentage van 109%. Kijkend naar het totaal investeringsniveau taken dan varieert het uitputtingspercentage per programma tussen de 84% en 131%. Financiële afwijkingen zijn voor het overgrote deel ontstaan door versnelling of vertraging van projecten en een enkele keer door scopewijzigingen of een aangepast moment van facturatie.

Om bijstelling van het investeringsniveau zoveel mogelijk te voorkomen heeft ook in 2016 periodiek het breed overleg omtrent investeringen plaatsgevonden. De projectbeheerders hebben in 2016 beter kunnen bijsturen dan in eerdere jaren. Waar nodig en mogelijk zijn projecten versneld (of juist vertraagd) om te compenseren voor een vertraging (of versnelling) in een ander project. Zo is bij watersystemen extra werk verzet op met name kunstwerken, om te compenseren voor achterblijvende omzet bij de zuiveringen. Deze "draaischijf" is mogelijk door projecten die klaar liggen en al zijn voorbereid, versneld in uitvoering te brengen, wanneer andere projecten onverhoopt vertragen. Op deze wijze wordt de omzet in projecten op peil gehouden.

Totaal investeringsniveau taken

Veiligheid

Dit thema omvat voornamelijk het Groot Onderhoudsplan (GOP) regionale waterkeringen. Dit plan geeft onder andere uitvoering aan de afspraken met de provinciebesturen van Utrecht en Zuid-Holland om uiterlijk 2020 de regionale keringen op orde te hebben. Na enkele jaren waarin veel projecten vooral in voorbereiding waren, kwamen er in 2016 meer projecten in uitvoering. Het investeringsniveau is verder omhoog gegaan, en zal naar verwachting in de jaren 2018 t/m 2020 tot een piek komen.

Programma Waterkeringenbeheer

In 2016 is € 5,8 mln. uitgegeven ten behoeve voor het programma Waterkeringenbeheer. Dit staat gelijk aan een uitputtingspercentage van 112%. Ten opzichte van de prognose ten tijde van de 2^e begrotingswijziging verlopen binnen het GOP regionale waterkeringen enkele projecten sneller dan gepland. Dit heeft per saldo positief bijgedragen aan de uitgaven binnen het programma. Van deze projecten heeft de gedetailleerde toetsing uitgewezen dat de kering niet op orde gebracht hoeft te worden en dat er alleen een onderhoudsopgave ligt. Hierdoor hoefden geen projectplan procedures doorlopen te worden en kon direct tot uitvoering overgegaan worden. Dit betreft de projecten Hollandse kade, Ziendekade en het project gecombineerde voorboezems.

Voldoende water

Onder dit thema valt het instandhouden en het verbeteren van het watersysteem, waaronder de watergebiedsplannen, de legger watersystemen, GOP Oevers en GOP Kunstwerken. Vanaf 2017 wordt al het groot onderhoud aan het watersysteem in één GOP Watersystemen opgepakt.

Programma Watersysteembeheer

Het programma watersysteembeheer heeft met € 10,1 mln. een uitputtingspercentage van 131% gerealiseerd. Dit is bereikt door enkele projecten versneld uit te voeren en eerder op te starten dan oorspronkelijk gepland. Daardoor is het totale investeringsniveau op niveau gebleven, ondanks enkele vertragingen binnen andere taakvelden. Met name de renovatie van kunstwerken is voortvarend gelopen, zoals gemaal Papekop Diemerbroek, de stuwen Sterkenburg en Leeuwenburg, gemaal Fort de Klop, Nachtsloot en de automatisering van sluis Oudewater. Samen met het GOP Oevers is voor instandhouding € 5,4 mln. uitgegeven en voor verbetering in de 7 watergebiedsplannen € 4,5 mln.

Programma Beperking gevolgen klimaatverandering

Het programma Beperking gevolgen klimaatverandering heeft met € 0,6 mln. volgens plan een uitputtingspercentage van 100% gerealiseerd. In dit programma is de afgelopen jaren het project Enkele Wiericke kadeherstel uitgevoerd en loopt het project waterberging polder Achttienhoven nog door tot 2018.

Schoon water

Dit thema bestaat voor een deel uit de kwaliteit van het oppervlaktewater en voor het andere deel vervangings- en uitbreidingsinvesteringen van de Rwzi's.

Programma Kwaliteit van het oppervlaktewater

Hieronder vallen maatregelen zoals vismigratie en natuurvriendelijke oevers, onder andere opgenomen in de KRW, die met uitvoeringsprojecten bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van oppervlaktewater. Daarnaast vallen ook de activiteiten als het terugbrengen van emissies en overige (stedelijke) waterkwaliteitsprojecten onder dit programma. Het gehele programma kent een uitputtingspercentage van 85% (€1,08 mln). De oorzaak hiervan is dat het nieuwe ontwerp van de sluisvispassage meer tijd kost.

Programma Zuiveringsbeheer

Dit programma omvat voornamelijk het GOP Zuiveringstechnische werken dat eind 2014 door het AB is vastgesteld. De vaststelling van het groot onderhoudsplan zuiveringstechnische werken, termijn 2015 tot 2020, zal naar verwachting leiden tot een grotere doelmatigheid. Het kaderstellende karakter van het GOP maakt dat er flexibiliteit ontstaat om (vervangings-)investeringen in de tijd naar voren of juist naar achteren te schuiven. Deze flexibiliteit is nodig nu we ervoor kiezen het beheer van de installatie(onderdelen) steeds meer risico gestuurd in te richten. Dit zal leiden tot een hogere doelmatigheid van investeringen.

Het uitputtingspercentage op het programma Zuiveringsbeheer bedraagt 87%². Het verschil tussen de realisatie en begroting is voornamelijk het gevolg van de vroegtijdig ontvangen vergoeding van ProRail voor verplaatsing van rioolgemaal Hertenkamp (€ 0,4 mln.). Daarnaast is voor € 0,1 mln. werk verricht aan diverse kleine, niet in de begroting genoemde projecten; met name nazorg en afronding van projecten uit voorgaande jaren. Wanneer deze posten buiten beschouwing worden gelaten, resulteert dit in een daadwerkelijke omzet op projecten van € 5,3 mln. waardoor de realisatie t.o.v. de begroting uitkomt op 96%.

Totaal investeringsniveau Bedrijfsvoeringsinvesteringen

Programma Bestuur, middelen & maatschappij

In dit thema worden vooral losse projecten verantwoord die niet specifiek toewijsbaar zijn aan een programma en meer in de bedrijfsvoeringsfeer thuishoren. Het totaal begrote investeringsniveau in 2016 bedraagt € 0,76 mln. De totale investeringsuitgaven het programma Bestuur, middelen en maatschappij komt hiermee uit op € 0,62 mln. euro. Dit staat gelijk aan een uitputtingspercentage van 82%.

Van dit bedrag is € 0,66 mln. euro bestemd voor ICT projecten. Hiervan is € 0,55 mln. besteed oftewel 84%. De onderuitputting komt met name doordat minder reguliere vervanging van kantoorautomatisering heeft plaatsgevonden, in afwachting van het migratieproject ICT. Op dat project heeft extra inzet plaatsgevonden en daarbinnen zijn enkele aankopen iets versneld al in 2016 uitgevoerd.

Het tweede deel betreft het project Modernisering huisvesting HDSR. Van de begrote € 0,1 mln. is 69% gerealiseerd. Dit betreft voorbereidingskosten voor de aanbesteding en uitvoering van de verhuizing en verbouwing in 2017-2018. Door de vertragingen op ICT-gebied is de verbouwing uitgesteld en zijn de oorspronkelijke verbouwingsplannen in 2016 herijkt. Door dit uitstel zijn de gerealiseerde voorbereidingskosten lager dan de begrote kosten. Eind december 2016 heeft het algemeen bestuur ingestemd met de nieuwe plannen. Hierin is ook aandacht voor duurzaamheid, zoals zonnecellen op het dak en een duurzame omgeving (parkeerplaatsen etc).

Totaal investeringsniveau specifieke projecten

Rwzi Utrecht

Nadat in 2015 de aanbesteding heeft plaatsgevonden is in 2016 het project opgestart. De projectorganisatie is op poten gezet en m.n. in de tweede helft van 2016 is door de Opdrachtnemer hard gewerkt aan het Definitieve Ontwerp.

In de jaarschijf 2016 na verwerking van de 2^e begrotingswijziging is ten behoeve van het project Rwzi Utrecht € 20,0 mln. aan investeringsuitgaven begroot. De gerealiseerd investeringsuitgaven bedragen

² Het boekhoudkundig afsluiten van deelproject rioolgemaal Maarssenbroek (€ 0,15 mln.) is hierbij buiten beschouwing gelaten, aangezien dit geen omzet betreft maar slechts een administratieve handeling.

€ 23,3 mln. Dit staat gelijk aan een uitputtingspercentage van 116%. Het verschil in uitgaven komt doordat de betaling van de 8ste termijn aan de opdrachtnemer boekhoudkundig in 2016 is gerealiseerd, al heeft de daadwerkelijke betaling, conform de afspraken, pas in januari 2017 plaatsgevonden. Hiermee was in de begroting geen rekening gehouden.

Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHIJ)

De uitgevoerde werkzaamheden omvatten voornamelijk voorbereidend werk voor het baggeren (w.o. de aanbesteding en de benadering van niet-gesprongen explosieven (NGE's)) en werk aan de kunstwerken. Het oeverproject bevindt zich nog in de eerste voorbereidende fase. Ten opzichte van de begrote € 0,6 mln. is € 0,8 mln. daadwerkelijk gerealiseerd. Dit staat gelijk aan een uitputting van 136%.

De uitgaven aan het Noordergemaal zijn lager dan begroot, doordat enerzijds nog niet alle facturen zijn ontvangen en anderzijds de kosten meevallen. Daar tegenover staat dat het benaderen van de NGE's, op verzoek van Rijkswaterstaat, separaat van het daadwerkelijke baggerproject is uitgevoerd en een jaar naar voren is gehaald (van 2017 naar 2016). Deze post was niet voor 2016 begroot en verklaard de hoge realisatie. Het merendeel van deze kosten zal in 2017-2018 worden doorbelast aan met name Rijkswaterstaat.

Verschillenanalyse op hoogste niveau

In de bestuursrapportages in 2015 is gestart om wijzigingen in investeringsniveaus per programma naar een vijftal categorieën te verdelen. In onderstaande tabel wordt per programma de onder- of overuitputting van de jaarschijf 2016 naar categorie verdeeld.

Verschillenanalyse 2016

Programma	Gewijzigde jaarschijf 2016	Realisatie	Verschil	Reden voor bijstelling				
				Aanbesteding	Bestuursbesluit	Externe invloed	Overig	Synergie
Waterkeringenbeheer	5.150	5.762	612				X	
Watersysteembeheer	7.690	10.111	2.421				X	
Beperking gevolgen klimaatverandering	621	623	2				X	
Kwaliteit van het oppervlakte water	1.277	1.082	195-				X	
Zuiveringsbeheer	5.459	4.604	855-				X	
Totaal investeringsniveau taken Waterschap	20.197	22.183	1.986					
Bestuur, middelen en maatschappij	760	622	138-				X	
Totaal bedrijfsvoeringsinvesteringen	760	622	138-					
Rwzi Utrecht	20.000	23.263	3.263				X	
GHIJ	600	813	213		X			
Totaal Specifieke projecten	20.600	24.077	3.477					
Taakstellend investeringsniveau HDSR	41.557	46.881	5.324					

Definities bij bijstellingen

Aanbesteding: Het werk wordt uitgevoerd tegen lagere uitgaven als gevolg van het aanbestedingsproces.

Bestuursbesluit: Aan de afwijking ligt een expliciet bestuursbesluit ten grondslag.

Externe invloed: binnen het begrotingsjaar kan geen invloed worden uitgeoefend op de keuze.

Overig: zowel overloop UIT voorgaande jaren en als overloop NAAR volgende jaren.

Synergie: koppelen aan andere projecten, kan voordeel maar ook nadeel opleveren.

Totaal investeringsniveau samenwerkingsprojecten

Dijkversterking POV Centraal Holland

In de jaarschijf 2016 na verwerking van de 2^e begrotingswijziging is ten behoeve van het project POV Dijkversterking Centraal Holland een bedrag ad € 2,8 mln. opgenomen. De werkelijke gerealiseerde uitgaven bedragen € 2,1 mln. euro oftewel een uitputting van 75%. Dit verschil komt voor 95% door een verschuiving van kosten t.b.v. het onderzoeksplan van 2016 naar 2017. De overige onderschrijding komt doordat de risicoreservering niet verder is aangesproken in 2016.

Dijkversterking Centraal Holland is één van de drie Projectoverstijgende Verkenningen (=POV) die in het Hoogwaterbeschermingsprogramma 2015-2019 zijn opgenomen. Het doel van dit project -om in 2017 tot een integrale en doelmatige oplossing te komen om het (nu te grote) risico op overstroming vanuit de Lek tot het gewenste niveau te reduceren- is bereikt. De Stuurgroep heeft besloten het project te beëindigen na fase I. Dit betekent dat de samenwerking tussen de drie waterschappen en Rijkswaterstaat afloopt en dat de individuele beheerders verantwoordelijk zijn voor de daadwerkelijke uitvoering van de oplossing: de verbetering van veiligheidsopgave in hun gebied. Mogelijke samenwerkingen worden opnieuw verkend. Voorts heeft de stuurgroep besloten tot decharge voor fase 1. Tot medio 2017 wordt een nader onderzoeksplan gerealiseerd.

Capaciteitstoename Zoetwater KWA+ Fase 1

In 2016 zijn minder uitgaven gedaan dan gepland (40% van € 1,63 mln.). Enerzijds hoefde de risicoreservering niet te worden aangesproken (€ 0,34 mln.) en anderzijds is een aantal kosten uitgesteld naar 2017 omdat de verkenningsfase is verlengd; de uitvoering van “laaghangend fruit” is uitgesteld (w.o. Polsbroek € 0,25 mln.); en de afsluitende pompproef (en daarmee afrekening over het werk) van het Noordergemaal is vertraagd. Ondanks de verlengde verkenning hoeft de prognose einde werk niet te worden bijgesteld. Tot slot zijn ook de beschikkingen van het ministerie van Infrastructuur en Milieu voor 2017 e.v. vertraagd. De reden is dat het ministerie bij nader inzien de aanvraag in een ander format wilde hebben en veel vragen had over de kostenopbouw.

Kredietoverschrijdingen

In 2016 hebben zich geen krediet overschrijdingen voorgedaan.

Rapportage grote projecten

Uw Algemeen Bestuur ontvangt per kwartaal een rapportage over de voortgang van de investeringsprojecten en -uitgaven. Naast de realisatie van de vastgestelde jaarschijf wordt gerapporteerd over de voortgang de overige grote projecten inclusief de Watergebiedsplannen. De rapportage grote projecten kunt in de bijlage terugvinden.

» Bijlage 3: Investerings – rapportage grote projecten

Belastingen

Tabel: Netto bijdrage per belastingcategorie

Belastingopbrengsten	Begroting 2016	Begroting 2016 na 1^e BW	Realisatie t/m dec. 2016	Resultaat 2016
Watersysteemheffing ingezetenen	20.400	20.400	20.877	477 V
Watersysteemheffing overig ongebouwd	4.493	4.493	4.600	107 V
Watersysteemheffing natuur	50	50	43	-/- 7 N
Watersysteemheffing gebouwd	25.856	25.856	26.772	916 V
Zuiverings- en verontreinigingsheffing	58.854	58.854	58.325	-/- 529 N
Totaal netto bijdrage	109.653	109.653	110.618	965 V

Bedragen zijn in duizenden euro's (V = voordelig, N = nadelig). De opgenomen realisatiegegevens hebben zowel betrekking op belastingjaar 2016 als op belastingopbrengsten van voorgaande jaren.

Toelichting

Watersysteemheffing (€ 1,5 miljoen voordeel)

Voor alle categorieën binnen de Watersysteemheffing geldt dat er grote meevallers zijn geboekt op de post dubieuze debiteuren. De verklaring hiervoor is dat er op oude jaren minder op de openstaande bedragen afgeboekt hoeft te worden dan bij de jaarafsluiting van 2015 werd ingeschat. In totaal leidt dit tot een voordeel van € 952.000 voor de Watersysteemheffing. Voor de categorieën Ingezetenen en Gebouwd zijn de grootste meevallers gerealiseerd: respectievelijk € 347.000 en € 423.000. Maar ook bij de categorie Ongebouwd is € 181.000 een relatief grote onverwachte opbrengst.

Bij het opmaken van de jaarrekening van 2015 is reeds gebleken dat het belastingdraagvlak voor de categorie Watersysteemheffing gebouwd, door het deels uitblijven van de verwachte daling van de WOZ, hoger was dan begroot. Omdat bij de vaststelling van het belastingtarief voor 2016 is doorgewerkt met het voor 2015 begrote draagvlak is het tarief hiervoor niet naar beneden bijgesteld. Daarom is ook over het belastingjaar 2016 ongeveer € 400.000 meer aan belastingopbrengsten gerealiseerd. Dit is overigens minder dan bij het opstellen van de 2e bestuursrapportage werd verwacht.

Zuiveringsheffing woningen en bedrijven (€ 0,5 miljoen nadeel)

Evenals over het belastingjaar 2015 is er binnen deze categorie meer kwijtschelden. De hogere kwijtscheldingen zijn vorig jaar pas bij het opmaken van de jaarrekening naar voren gekomen. Dit effect is daardoor niet verwerkt in de begrote belastingopbrengsten van 2016. Het nadeel door de hogere kwijtscheldingen bedraagt € 135.000. Samen met hogere bedragen voor oninbaarheid en toegekende bezwaren telt dit op tot een nadeel van ongeveer € 700.000. Tegenover deze tegenvallers staan niet-begrote belastingopbrengsten voor de Verontreinigingsheffing van € 189.000. Per saldo is de netto-belastingopbrengst voor de totale zuiveringsheffing voor 2016 ongeveer € 500.000 lager dan begroot.

Afwikkeling uitspraak Hoge Raad m.b.t. natuurterreinen

Bij de jaarrekening van 2014 is een reservering gemaakt voor de afwikkeling van de uitspraak van de Hoge Raad met betrekking tot natuurterreinen. Daarbij is er van uitgegaan dat over de periode van 2009 tot en met 2014 per saldo, inclusief wettelijke rente, € 1,157 miljoen terugbetaald moet worden aan de betreffende natuureigenaren. Voor 2015 is gerekend op € 181.000. In het boekjaar 2016 zijn de bezwaren ten laste van deze reserveringen afgewikkeld. Hierbij is een voordeel gerealiseerd van ongeveer € 130.000.

De paragrafen

Conform de Bepalingen Beleidsvoorschriften en Verantwoording Waterschappen (BBVW) artikel 4.11 bestaat het bestuursverslag buiten de programmaverantwoording uit de verantwoording over de in de begroting in afzonderlijke paragrafen vastgelegde uitgangspunten en hoofdlijnen van het beleid met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten. In deze paragrafen zijn de financiële gevolgen van het gevoerde beleid weergegeven.

De paragrafen zijn:

1. Ontwikkelingen in het begrotingsjaar 2016
2. Incidentele baten en lasten
3. Reserves en voorzieningen
4. Weerstandsvermogen
5. Financiering
6. Verbonden Partijen
7. Bedrijfsvoering
8. EMU saldo
9. Top Inkomens 2016

» [Bijlage 4: De paragrafen](#)

Bijlage 1: Prestatie indicatoren

goed op schema, conform planning of afwijking van de norm is niet significant

voldoende, niet op schema maar niet kritisch

onvoldoende, niet op schema en kritisch

Thema Veilige dijken			(link terug naar Waterkeringbeheer)							
Doelstelling 1- Waterkeringen voldoen aan de normen (wettelijk/provinciaal/HDSR)										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
1	Uitvoeren GOP primaire waterkeringen	Cumulatief aantal uitgevoerde maatregelen per jaar	GOP afgestemd met betrokken partijen en afspraken vastgelegd. Jaarlijks zijn de geplande maatregelen uitgevoerd.	Geplande maatregelen (4) voor 2016 zijn uitgevoerd.	4 maatregelen zijn in voorbereiding			3 maatregelen uitgevoerd, 1 voorbereid.		Prognose is uitvoering 2e kwartaal 2017
2	Projectoverstijgende verkenning (POV) Centraal Holland	Voortgang projectoverstijgende verkenning volgens plan van aanpak	Oplossing voor dijkkring 14 maakt onderdeel uit van Deltabeslissing Veiligheid. Projectoverstijgende verkenning is gereed in 2017.	POV gevorderd volgens plan van aanpak.	De stuurgroep Centraal Holland heeft besloten de POV na fase I eind 2016 af te ronden, behoudens het onderzoeksplan. Fase I is conform planning opgeleverd. Het onderzoeksplan is onderhanden en conform planning. De verwachting is dat deze in Q3 wordt afgerond conform het vastgestelde onderzoeksplan.			Fase I afgerond. Onderzoeksplan conform planning.		
3	Uitvoeren van het Groot Onderhoudsplan Regionale waterkeringen	Cumulatief aantal kilometers uitgevoerde kadverbetering per jaar	Alle RWK (316 kilometer) voldoen in 2020 aan de norm	254 km voorbereid en daarvan ook 183 km gereed.	235 km voorbereid en 179 km gereed			249 km voorbereid en 194 km gereed		
Doelstelling 2 - Op orde houden van de keringen door effectief beheer										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
4	Opstellen van legger voor alle waterkeringen	Bestuurlijk vastgestelde leggers	Eind 2017 vastgestelde leggers	0	0			0		
5	Opstellen nieuwe Keur incl algemene regels en beleidsregels voor het gehele watersysteem	Bestuurlijk vastgestelde Keur incl algemene regels en beleidsregels.	Keur, algemene regels en beleidsregels in 2017 vastgesteld.	Keur, algemene regels en beleidsregels in 2017 vastgesteld.	T.o.v. de norm voor 2016 op schema					
Calamiteitenzorg			(link terug naar Calamiteitenzorg)							
Doelstelling 3 – Een doelmatig en doeltreffend functionerend calamiteitenzorgsysteem										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
6	Doel en beleidsvisie calamiteitenzorgsysteem opstellen	vastgesteld doel en beleid calamiteitenzorgsysteem	Een professioneel, hoogwaardig en bestendig calamiteitenzorgsysteem	100% van de activiteiten uit het programma zijn uitgevoerd	Conform planning					Hierin wordt met name beleid uitgevoerd zoals samen in Platform opgesteld.

Muskusrattenbeheer eigen beheergebied			(link terug naar <i>Muskusrattenbeheer</i>)							
Doelstelling 4 - Waterkeringen worden niet door muskusratten verzwakt										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
7	Muskusrattenbeheer in gebied HDSR	Aantal muskusratten vangsten per kilometer watergang	Einddoelstelling MJP 2015: 0,36 v/km	0,35 v/km	0,32 v/km		Zoals ook al in het eerste kwartaal is aangegeven, verwachten we dit jaar ruimschoots boven de destijds in de beleidsnota gestelde norm uit te komen. In die zin ligt het in de lijn der verwachting: vanwege de hoge populatie is een herindeling doorgevoerd en is de strategie aangepast. Door meer flexibel in te zetten hebben we veel uren gebracht naar de plaatsen waar veel ratten zijn. Het resultaat is dat de vangsten met name in het eerste kwartaal erg hoog waren. In het tweede kwartaal liggen de vangsten lager dan in 2015 en de prognose is dat deze trend zich doorzet en dat we qua vangsten per saldo ongeveer gelijk of iets lager dan in 2015 zullen eindigen.	0,62 v/km		Zoals al in het eerste en het tweede kwartaal is geprognotiseerd, ligt het vangstresultaat van 2016 boven de in de Beleidsnota gestelde norm. De normering is zo opgezet dat lagere v/km indiceren dat de populatie onder controle is, want er worden weinig muskusratten per km gevangen. In 2016 is een herindeling in het gebied doorgevoerd en directer gestuurd op inzet van uren in gebieden met meer muskusratten. Hierdoor was er extra inzet in delen van HDSR met grotere (bron)populaties en weinig inzet in de andere delen, waardoor de vangsten per km ook hoog waren. De norm voor het aantal vangsten wordt derhalve nog steeds fors overschreden. Dit is echter wel in lijn met de eerder afgegeven verwachtingen. Voor 2017 is de verwachting dat de vangsten met 20% zullen dalen en dat we met deze strategie weer richting norm zullen gaan en steeds grotere gebieden het predicaat onder controle zullen krijgen.
Thema Droge Voeten										
Watersysteembeheer			(link terug naar <i>Watersysteembeheer</i>)							
Doelstelling 5 – Gebiedsgerichte verbetering van het watersysteem										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
8	Actualiseren peilbesluiten (volgens GGOR systeem).	Cumulatief % gebied dat een actueel bestuurlijk vastgesteld peilbesluit heeft.	In 2018 zijn alle peilbesluiten actueel (niet ouder dan 10 jaar). 79% van het beheergebied heeft een peilbesluit. Het overige deel is vrijgesteld gebied (Heuvelrug en uiterwaarden)	78%	70%		Nu al is bekend dat de norm voor 2016 niet zal worden gehaald, door de vertraging bij het peilbesluit voor Bodegraven-Noord. Door commotie in de streek is het proces van het peilbesluit vertraagd. De einddoelstelling (79% in 2018) lijkt op dit moment nog wel haalbaar.	70%		De norm voor 2016 is niet gehaald, omdat afstemming met de betrokkenen voor het peilbesluit voor Bodegraven-Noord meer tijd vraagt dan gepland. (buiten onze invloedssfeer). De einddoelstelling (79% in 2018) lijkt nog wel haalbaar.
9	Uitvoeren integrale watergebiedsplannen	Cumulatief aantal uitgevoerde watergebiedsplannen	In 2020 zijn alle 8 wgp uitgevoerd (incl.NBW proof 2015)	1	1		6 wgp’s zijn gereed in 2020, raamwaterplannen Eiland van Schalkwijk (gestart in 2016) en Bodegraven Noord (nog te starten) lopen langer door als 2020. Beide plannen bevatten ook de wateropgave maatregelen welke wel in 2020 uitgevoerd zullen zijn.	1		6 wgp’s zijn gereed in 2020, de uitvoering van de raamwaterplannen Eiland van Schalkwijk (gestart in 2016) en Bodegraven Noord (nog te starten) zal niet voor 2021 zijn afgerond. De einddoelstelling wordt dan ook niet gehaald, maar dat ligt buiten onze invloedssfeer (afstemming met de omgeving vraagt meer tijd). Beide plannen bevatten ook de wateropgave maatregelen welke wel in 2020 uitgevoerd zullen zijn.
10	Uitvoeren projecten gefinancierd uit de Nota Ruimte van het Rijk	Cumulatief aantal gerealiseerde projecten	In 2016 zijn 2 projecten gerealiseerd	Beide projecten uitgevoerd	Enkele Wiericke is uitgevoerd, Achttienhoven is in voorbereiding en wordt in 2017 / 2018 uitgevoerd.		Bij project Achttienhoven vertraging omdat niet alle grondeigenaren mee willen werken. Procedure met projectplan en eventueel gedoogplicht in voorbereiding genomen. Uitvoering in 2018.	Enkele Wiericke is uitgevoerd, Achttienhoven is in voorbereiding en wordt in		Bij project Achttienhoven vertraging omdat niet alle grondeigenaren mee willen werken. Procedure met projectplan en eventueel gedoogplicht in voorbereiding genomen. Uitvoering in 2018.

								2017 / 2018 uitgevoerd.		
Doelstelling 6 – Voorkoming en bestrijding van verdroging										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
11	Op orde brengen van de waterhuishouding in de TOP verdroogde gebieden	Cumulatief aantal verdroogde gebieden, waar waterhuishouding op orde is.	in 2016 zijn 6 verdroogde gebieden op orde.	6	5		Vertraging opgetreden door bezwaren tegen het aanwijzingsbesluit van de provincie. Uitvoering 2017 / 2018	5 stuks		Het laatste gebied, Overlangbroek (en Oud - Kolland) is in voorbereiding. Er is vertraging opgetreden door bezwaren tegen het aanwijzingsbesluit van de provincie (ligt buiten onze invloedssfeer). Uitvoering 2018
Doelstelling 7 – Op orde houden van het watersysteem door effectief beheer										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
12	Uitvoeren GOP Kunstwerken 2012-2016	Cumulatief aantal gerenoveerde kunstwerken	60 stuks gerenoveerde kunstwerken in 2016, waarvan 50 gereed en 10 lopend	60	52			60		
13	Uitvoeren van GOP Oevers 2013 tot 2018	Cumulatief aantal kilometer harde oevers	GOP Oevers 2013 tot 2018, 4 km oever hersteld in 2018.	3 km	3,8 km			4,0 km		
14	Uitvoeren van GOP Oevers 2013 tot 2018	Cumulatief aantal kilometer natuurvriendelijke oevers	GOP Oevers 2013 tot 2018, 7 km oever hersteld, en heringericht als nvo, in 2018.	5 km	2,4 km		De uitvoering van 1,1 km in OverVecht zuid wacht op uitsluitel over de inrichting van de aangrenzende percelen. De uitvoering van 1,2 km in de Lopikerwaard heeft vertraging doordat de realisatie meelift met de invulling van de KWA +	2,7 km		De uitvoering van 1,1 km in Overvecht zuid wacht op uitsluitel van de gemeente over de inrichting van de aangrenzende percelen (noordelijke rondweg; bedrijventerrein). De uitvoering van 1,2 km in de Lopikerwaard heeft vertraging doordat de realisatie wordt gecombineerd met maatregelen voor KWA +. Voor beide vindt aanleg plaats na deze GOP periode. Streven is om in 2017 vervangende oeverprojecten uit te voeren.
15	Uitvoeren baggerjaarplan 2001-2015	Cumulatief aantal kuubs (m3)	Baggerachterstand in 2016 weggewerkt (5,9 mln m3)	5.900.000	5.585.000			5.637.625		De baggerachterstand is weggewerkt, dit waren minder kuubs dan geprognostiseerd. Er is inmiddels gestart met een nieuw GOP.
16	Uitvoeren Gop Baggeren 2015-2019	Cumulatief aantal kilometer gebaggerde watergangen	304 kilometer gebaggerde watergangen, eind 2019	74	7		Tussen de jaren is met enkele projecten geschoven om een meer gelijkmatige spreiding van dit programma over de uitvoeringsjaren te krijgen. Daardoor wordt dit jaar minder gerealiseerd dan eerder was aangegeven, maar dit wordt in het hierop volgende jaar gecompenseerd. Einddoelstelling is gewoon haalbaar.	10		Tussen de jaren is met enkele projecten geschoven om een meer gelijkmatige spreiding van dit programma over de uitvoeringsjaren te krijgen. Daardoor is in 2016 minder gerealiseerd dan aangegeven, dit wordt in de volgende jaren gecompenseerd. Einddoelstelling is haalbaar.
Beperking gevolgen klimaatverandering (link terug naar <i>Beperken gevolgen klimaatverandering</i>)										
Doelstelling 8 – Beperking wateroverlast: regionale watersystemen zijn in 2015/2027 conform voormalige NBW op orde										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
17	Uitvoeren programma Omgaan met Wateroverlast	Cumulatief percentage van de (in 2014 vastgestelde) opgave dat is uitgevoerd	In 2021 is de (in 2014 vastgestelde) wateropgave wateroverlast opgelost.	50%	60%			70%		

Thema Gezond water			(link terug naar <i>Gezond</i> water)							
Kwaliteit van het oppervlaktewater										
Doelstelling 9 – Uitvoering KRW maatregelen conform WBP										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
18	KRW uitvoeringsmaatregelen t/m 2015 (conform WBP).	EU Uitvoeringsverplichting. KRW maatregelen uitvoeren om KRW doelen te halen.	In 2015: alle 79 stuks maatregelen uitgevoerd (conform WBP).	0 stuks 'Planvoorbereiding', 5 stuks 'In uitvoering', 74 stuks 'Uitgevoerd'.	1 ingetrokken 2 vervangen, 3 gefaseerd, 8 in uitvoering 65 uitgevoerd			0 stuks 'Planvoorbereiding', 5 stuks 'In uitvoering', 74 stuks 'Uitgevoerd'.		
19	Aanleggen natuurvriendelijke oevers	Cumulatief aantal aangelegde kilometers oever met een gemiddelde breedte van 5 meter	2021 is 43 KM Natuurvriendelijke Oever gerealiseerd	37	37			37		
Doelstelling 10 – Vispasseerbaar maken van kunstwerken										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
20	Vispasseerbaar maken van kunstwerken	Cumulatief aantal gerealiseerde vispassages	In 2021 zijn 79 vispassages gerealiseerd.	71	65			71		
Doelstelling 11 – Verder verlagen van diffuse emissies en voldoen aan normen voor prioritare en gevaarlijke stoffen										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
21	Toezicht en handhaving directe lozingen	Naleving kwaliteit van lozingen op Oppervlaktewater	>90%	100%	93%			91%		
Zuiveringsbeheer			(link terug naar <i>Zuiveringsbeheer</i>)							
Doelstelling 12 - Voldoen aan lozingseisen, afnameverplichting en overige zaken										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
22	Voldoen aan lozingseisen	Naleving percentage	Nalevingspercentage 100% (576 van 576 monsternames)	100%	92%		Van de 286 monsternames genomen t/m juni voldeden er 23 niet aan de lozingseis. Deze hadden voornamelijk betrekking op stikstof (N) bij RWZI Zeist. Met extra technologische aandacht worden op korte termijn betere resultaten verwacht.	95%		Van de 577 monsternames genomen in 2016 voldeden er 29 niet aan de lozingseis. Hier van hadden er 27 betrekking op stikstof (N) op de rwzi Zeist. De extra technologische aandacht heeft een verbetering opgeleverd, maar de rwzi Zeist blijft kritisch.
Doelstelling 13 – De laagst maatschappelijk aanvaardbare kosten in de afvalwaterketen										
nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting

23	Sluiten van afvalwater-akkoorden met gemeenten	Cumulatief aantal bestuurlijk vastgestelde afvalwaterakkoorden	16 afvalwaterakkoorden in 2016	16	14		De afvalwaterakkoorden van de gemeenten Lopik en Zeist zijn nog niet afgesloten. Gemeente Zeist heeft onvoldoende personeels-capaciteit om dit af te ronden (vacature gesteld). Het afvalwater-akkoord van de gemeente Lopik ligt in concept bij de gemeente en wordt in 2016 naar alle waarschijnlijkheid nog afgesloten	14		Op 2 afvalwaterakkoorden na (Lopik en Zeist) zijn alle afvalwaterakkoorden gesloten. Gemeente Zeist heeft onvoldoende personeels-capaciteit om dit op te pakken (vacature gesteld). Het afvalwaterakkoord van de gemeente Lopik ligt in concept bij de gemeente maar is door omstandigheden nog niet opgepakt.
----	--	--	--------------------------------	----	----	--	---	----	--	--

Doelstelling 14 - Benutting grondstoffen uit afvalwater

nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
24	MJA- afspraken: Energie-efficiëntieverbetering	Cumulatief procentuele energie efficiëntie verbetering	Energie-efficiëntieverbetering in 2020 is 30% ten opzichte van 2005	20%	17%			13%		Met het stop zetten van de slibvergisting/gasmotoren op de rwzi Utrecht vanaf augustus 2016 is het percentage energie-efficiëntie-verbetering sterk gedaald. Dit is het gevolg van de bewuste keuze om de slibverwerking uit te besteden.
25	Klimaatakkoord: zelfvoorzienend m.b.v. biogas	Cumulatief procentuele eigen energie opwekking	Voldoen aan Klimaatakkoord in om in 2020 40% eigen energie op te wekken	38%	40%			30%		Met het stopzetten van de slibvergisting / gasmotoren op de rwzi Utrecht vanaf augustus 2016 is het percentage eigen opwekking sterk gedaald. Dit is het gevolg van de bewuste keuze om de slibverwerking uit te besteden. Het in gebruik nemen van het zonnepark op de rwzi de Bilt heeft een (geringe) positieve invloed gehad.

Thema Bestuur middelen en maatschappij (link terug naar *Bestuur en organisatie*)

Lastendruk

Doelstelling 15 - Betere dienstverlening door een evenwichtige belastingheffing tegen zo laag mogelijke kosten

nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
26	Reacties (Belastingen) op tijd afhandelen	Percentage afgehandelde reacties binnen wettelijke termijn	100%	100%	niet gerapporteerd	n.v.t.	Belastingsamenwerking BghU handelt de reacties af op het gebied van belastingen. Dit gebeurt volgens de daarvoor gestelde regels en termijnen. BghU dient hierover aan de deelnemers te rapporteren, maar op dit moment is hierover geen informatie op deelnemersniveau beschikbaar. Met de BGHU vindt hierover afstemming plaats.		n.v.t.	

Tevredenheid belanghebbenden

Doelstelling 16 - Het waterschap is zichtbaar in de samenleving en zoekt actief naar draagvlak

nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
27	Betrokkenheid bij de samenleving	Aantal bezoekers open dagen van waterschaps-objecten	800	1.000	1.819			2.767		

28	Informatieveiligheid	Implementatie van informatiebeveiliging conform de Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen	Betrouwbare informatievoorziening door het afdekken van alle algemeen voorkomende informatiebeveiligingsrisico's.	Vaststellen van het tactisch kader voor informatiebeveiliging en implementatie van top 40 tactische en operationele maatregelen.	Vaststelling loopt vervolgens planning			Implementatie ligt op koers: BIWA eind 2018. NB.: inmiddels is de norm dus "BIWA", top 40 maatregelen zijn gerealiseerd.		
----	----------------------	---	---	--	--	--	--	--	--	--

Maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid

Doelstelling 17 - Duurzaamheidscriteria worden toegepast bij het inkopen en aanbesteden

nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
29	Het toepassen van de duurzaam inkoop criteria van AgentschapNL	Percentage duurzaam inkopen volgens criteria van AgentschapNL	In 2016 100% duurzaam inkopen volgens de criteria van PIANOO-DESK	100%	100%			100%		

Bestuur en organisatie

Doelstelling 18 – Een efficiënte en effectieve organisatie

nr	Maatregel	PI omschrijving	Einddoelstelling	Norm 2016	Realisatie 2016 t/m 2de kwartaal	Cf planning	Toelichting + beheersmaatregel	realisatie 2016 t/m 4e kwartaal	Score	Toelichting
30	Op een efficiënte wijze ondersteuning bieden aan het primaire proces	Verhouding overhead t.o.v. totaal kosten	Voor het jaar 2016 wordt uitgegaan van het benchmarkgegevens van waterschappen en de daarin opgenomen definitie voor overhead. De norm van 27,5% heeft te maken met deze nieuwe definitie van overhead.	27,5%	23,3%			23,3%		Betreft input vanuit 'Vensters voor Bedrijfsvoering 2016'. Deze bedrijfsvergelijking gaat over het jaar 2015 (2014: 23,8%). Het gemiddelde van de 17 deelnemende waterschappen bedraagt 27,7%. HDSR scoort als de op één na beste.
31	Realiseren van een effectief werkende organisatie	% behaalde prestatie indicatoren vastgelegd in de programma's	Tenminste 90% in 2017. De norm voor behaalde prestatie-indicatoren blijft 85% in 2016. Het verschil in opgave tussen prognose 2015 en 2016 houdt verband met een op onderdelen gewijzigde presentatie en normering voor 2016.	85%	70%			63%		63 % van de doelstellingen is gehaald, de overige 37% liggen niet op schema maar zijn niet kritisch en de vertraging ligt voor een groot deel buiten onze invloedssfeer.

Bijlage 2: Kosten en opbrengsten

De belangrijkste verschillen worden hieronder toegelicht.

Kosten en opbrengsten Waterkeringbeheer

(link terug naar [Waterkeringbeheer](#))

	2016	2016	Begroting/ Realisatie	
<i>Waterkeringbeheer</i>				
Kosten				
Rentekosten	688	850	162-	N
Afschrijvingskosten	1.699	1.729	30-	N
Personeelskosten	1.802	1.881	79-	N
Overige kosten	1.189	533	657	V
Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma	8.782	8.676	105	V
Totaal kosten	14.160	13.669	491	V
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten	690	887	197-	V
Totaal overige opbrengsten	690	887	197-	V
Saldo kosten en overige opbrengsten	13.470	12.782	688	V

Bedragen in duizenden euro's

Verklaring van de verschillen

Rentekosten €162.000 nadeel

Als gevolg van een groter volume aan gerealiseerde investeringen in 2016, is een groter deel van de rentekosten toegerekend aan waterkeringbeheer dan begroot.

Overige kosten €657.000 voordeel

Incidenteel lagere onderhoudskosten en incidenteel lagere diverse kosten zorgen voor een voordeel op overige kosten ten opzichte van de begroting.

Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma €105.000 voordeel

De door HDSR te betalen bijdrage aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma valt in 2016 lager uit dan begroot. Dit is reeds in Burap 2 gemeld.

Overige opbrengsten €197.000 voordeel

€75.000 hogere geactiveerde bouwrente als gevolg van hogere investeringen dan begroot en €122.000 hogere diverse opbrengsten.

Kosten en opbrengsten Calamiteitenzorg

(link terug naar [Calamiteitenzorg](#))

	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil Begroting/ Realisatie	
Calamiteitenzorg				
Kosten				
Rentekosten	-	0	0-	
Afschrijvingskosten	-	0	0-	
Personeelskosten	474	475	0-	
Overige kosten	243	91	151	V
Totaal kosten	717	566	151	V
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten	98	51	47	N
Totaal overige opbrengsten	98	51	47	N
Saldo kosten en overige opbrengsten	619	515	104	V

Bedragen in duizenden euro's

Verklaring van de verschillen

Overige kosten €151.000 voordeel

Door het inzetten van eigen personeel is minder uitgegeven aan externe deskundige adviezen.

Kosten en opbrengsten Muskusrattenbeheer

(link terug naar [Muskusrattenbeheer](#))

	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil Begroting/ Realisatie	
<i>Muskusrattenbeheer eigen gebied</i>				
Kosten				
Rentekosten	13	10	3	V
Afschrijvingskosten	9	9	0	-
Personeelskosten	-	-	-	
Overige kosten	2.535	2.535	0	-
Totaal kosten	2.558	2.554	4	V
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten	-	127	127-	V
Totaal overige opbrengsten	-	127	127-	V
Saldo kosten en overige opbrengsten	2.558	2.427	131	V

Bedragen in duizenden euro's

Verklaring van de verschillen

Overige opbrengsten €127.000 voordeel

Bij de vaststelling van de jaarrekening over 2016 van de GR-MRB is besloten de in de afgelopen jaren teveel ontvangen voorschotten aan de deelnemers terug te storten, met dien verstande dat een bedrag van €250.000 over blijft als "reserve" voor toekomstige tegenvallers. Deze "reserve" is opgenomen op de balans van HDSR onder de passiva als kort lopende schuld. Het aandeel van HDSR in het deel dat teruggestort wordt bedraagt €120.000.

Kosten en opbrengsten Watersysteembeheer

(link terug naar [Watersysteembeheer](#))

	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil Begroting/ Realisatie	
Watersysteembeheer				
Kosten				
Rentekosten	2.928	2.515	413	V
Afschrijvingskosten	5.941	6.170	229-	N
Personeelskosten	8.064	8.000	65	V
Overige kosten	10.240	9.260	980	V
Totaal kosten	27.173	25.945	1.229	V
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten	4.359	4.307	53	N
Totaal overige opbrengsten	4.359	4.307	53	N
Saldo kosten en overige opbrengsten	22.814	21.638	1.176	N

Bedragen in duizenden euro's

Verklaring van de verschillen

Rentekosten €413.000 voordeel

Het voordeel is ontstaan doordat er minder rente dan begroot betaald hoefde te worden over nieuw aangetrokken leningen.

Afschrijvingskosten €229.000 nadeel

De hogere afschrijvingskosten zijn het gevolg van het feit dat in 2016 meer projecten zijn afgerond dan was voorzien bij het opstellen van de begroting 2016. Hierdoor kunnen investeringen eerder dan gepland worden geactiveerd, waardoor de afschrijvingskosten eerder in de exploitatie zichtbaar worden. Hier staat een lagere afschrijvingslast in toekomstige jaren tegenover.

Overige kosten €980.000 voordeel

Door het meer inzetten van eigen personeel is minder uitgegeven aan overige diensten derden en externe deskundige adviezen dan begroot.

Kosten en opbrengsten Beperken gevolgen klimaatverandering

(link terug naar [Beperken gevolgen klimaatverandering](#))

	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil Begroting/ Realisatie	
Beperking gevolgen klimaatverandering				
Kosten				
Rentekosten	2	2	1	V
Afschrijvingskosten	116	10	106	V
Personeelskosten	2.151	1.546	605	V
Overige kosten	928	756	172	V
Totaal kosten	3.198	2.314	884	V
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten	81	309	228-	V
Totaal overige opbrengsten	81	309	228-	V
Saldo kosten en overige opbrengsten	3.118	2.005	1.112	V

Bedragen in duizenden euro's

Verklaring van de verschillen

Personeelskosten €605.000 voordeel

Omdat niet direct functies één op één ingevuld worden als medewerkers tijdelijk op een project werken of gedetacheerd worden, zijn de personeelskosten in dit jaar lager dan begroot. Dit hangt samen met verkregen opbrengsten personeel uit detachering (zie hierna).

Overige opbrengsten €228.000 voordeel

De inzet van eigen personeel op projecten waarvoor een vergoeding kan worden verkregen, zorgt voor detacheringssinkomsten. In 2016 zijn op deze manier meer inkomsten gegenereerd dan begroot.

Kosten en opbrengsten Gezond water

(link terug naar [Gezond water](#))

	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil Begroting/ Realisatie	
<i>Gezond water</i>				
Kosten				
Rentekosten	24	21	4	V
Afschrijvingskosten	54	49	5	V
Personeelskosten	1.440	1.326	114	V
Overige kosten	1.438	1.182	256	V
Totaal kosten	2.957	2.578	379	V
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten	254	519	265-	V
Totaal overige opbrengsten	254	519	265-	V
Saldo kosten en overige opbrengsten	2.704	2.060	644	V

Bedragen in duizenden euro's

Verklaring van de verschillen

Personeelskosten €114.000 voordeel

Door het vaker inzetten van eigen personeel is het mogelijk geweest om minder externen in te huren dan begroot.

Overige kosten €256.000 voordeel

Er behoefde in 2016 minder externe deskundigheid ingehuurd te worden dan begroot.

Overige opbrengsten € 265.000 voordeel

Door detacheringen en inzet op projecten zijn in 2016 meer inkomsten gegeneerd dan begroot.

Kosten en opbrengsten Zuiveringsbeheer

(link terug naar [Zuiveringsbeheer](#))

	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil Begroting/ Realisatie	
Zuiveringsbeheer				
Kosten				
Rentekosten	4.871	4.178	693	V
Afschrijvingskosten	15.335	15.642	307-	N
Personeelskosten	4.450	3.947	503	V
Overige kosten	19.615	18.606	1.009	V
Totaal kosten	44.271	42.374	1.897	V
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten	1.893	2.203	311-	V
Totaal overige opbrengsten	1.893	2.203	311-	V
Saldo kosten en overige opbrengsten	42.378	40.171	2.207	V

Bedragen in duizenden euro's

Verklaring van de verschillen

Rentekosten €693.000 voordeel

Als gevolg van een lager volume aan gerealiseerde investeringen in 2016, is een kleiner deel van de rentekosten toegerekend aan zuiveringsbeheer dan begroot.

Afschrijvingskosten €307.000 nadeel

De hogere afschrijvingskosten zijn het gevolg van het feit dat in 2016 meer projecten zijn afgerond dan was voorzien bij het opstellen van de begroting. Hierdoor kunnen investeringen eerder dan gepland worden geactiveerd, waardoor de afschrijvingskosten eerder in de exploitatie zichtbaar worden. Hier staat een lagere afschrijvingslast in toekomstige jaren tegenover.

Personeelskosten €503.000 voordeel

De lagere personeelskosten worden veroorzaakt door het niet direct invullen van vacatures, zeker als deze van tijdelijke aard zijn. Hierdoor zijn ook de kosten voor inhuur van externen lager.

Overige kosten €1.009.000 voordeel

Het voordeel op overige kosten wordt veroorzaakt door lagere onderhoudskosten aan de RWZI's, lagere kosten voor elektra door lager verbruik en lagere tarieven, minder verbruik van chemicaliën. Tevens zijn afrekeningen uit voorgaande jaren (zoals verontreinigingsheffing voor lozing op de Vecht), waarmee rekening was gehouden, niet nodig gebleken.

Overige opbrengsten €311.000 voordeel

De verkoop van een duurzaam productiemiddel (warmtekrachtkoppeling) vormt hier de belangrijkste post.

Kosten en opbrengsten Bestuur en organisatie

(link terug naar [Bestuur en organisatie](#))

	Begroting 2016	Realisatie 2016	Vershil Begroting/ Realisatie	
Bestuur en organisatie				
Kosten				
Rentekosten	210	206	4	V
Afschrijvingskosten	770	350	419	V
Personeelskosten	9.229	9.459	230-	N
Overige kosten	6.746	8.605	1.859-	N
Totaal kosten	16.954	18.620	1.665-	N
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten	1.982	2.658	676-	V
Totaal overige opbrengsten	1.982	2.658	676-	V
Saldo kosten en overige opbrengsten	14.972	15.961	989-	V

Bedragen in duizenden euro's

Verklaring van de verschillen

Afschrijvingskosten €419.000 voordeel

De lagere afschrijvingskosten zijn het gevolg van het feit dat in 2016 minder projecten zijn afgerond dan was voorzien bij het opstellen van de begroting. Hierdoor worden investeringen later dan gepland geactiveerd, waardoor de afschrijvingskosten later in de exploitatie zichtbaar worden. Hier staat een hogere afschrijvingslast in de toekomstige jaren tegenover.

Personeelskosten €230.000 nadeel

Dit nadeel op personeelskosten wordt veroorzaakt door de dotatie aan de voorziening voormalig personeel voor verplichtingen aan voormalig personeelsleden.

Overige kosten €1.859.000 nadeel

De uitgaven in het kader van het ICT migratieproject zijn nog niet gecompenseerd door een onttrekking aan de ingestelde bestemmingsreserve ICT (€ 0,94 mln). Tevens zijn een toevoeging aan de voorziening achterstandsbaggeren (€ 0,56 mln) en aan de voorziening Persoonlijk Basis Budget (PBB) (€ 0,29 mln) verwerkt, die niet waren begroot.

Overige opbrengsten €676.000 voordeel

In 2016 is meer personeel via detacheringsovereenkomsten werkzaam geweest buiten ons waterschap dan was begroot. De werkervaring die hiermee wordt opgedaan komt op een later tijdstip ons waterschap ten goede en draagt bij aan de ontwikkeling van medewerkers naar eventueel ander werk c.q. andere werkzaamheden.

	Begroting 2016	Realisatie 2016	Verschil Begroting/ Realisatie	
Lastendruk				
Kosten				
Rentekosten	-	-	-	
Afschrijvingskosten	-	-	-	
Personeelskosten	-	-	-	
Overige kosten	3.645	3.827	182-	N
Totaal kosten	3.645	3.827	182-	N
Overige opbrengsten				
Overige opbrengsten	-	6	6-	V
Totaal overige opbrengsten	-	6	6-	V
Saldo kosten en overige opbrengsten	3.645	3.821	176-	N

Bedragen in duizenden euro's

Verklaring van de verschillen

Overige kosten €176.000 nadeel

De kosten voor het gebruik van kadastrale gegevens ten behoeve van belastingheffing zijn in 2016 iets hoger geweest dan begroot.

Bijlage 3: Investerings – rapportage grote projecten

Kwaliteit	+/- Scopewijzigingen die niet of nauwelijks tot een ander eindresultaat leiden -/- Scopewijzigingen die tot een ander eindresultaat leiden
Tijd	+/- vertraging, maar eindtermijn niet in gevaar -/- als de eindtermijn in gevaar komt bij vertragingen
Geld	+/- als er overschrijdingen zijn in dit jaar zonder winstwaarschuwing voor het hele project -/- als er overschrijdingen zijn in dit jaar met een winstwaarschuwing voor het hele project

* Bedragen in duizenden euro's

Programma	Projectnaam	geplande uitgaven in gewijzigde begroting 2016	werkelijke uitgaven 2016	uitputting in %	oordeel			toelichting	totaal vastgesteld krediet AB/DB	totaal uitgaven op krediet t/m dec 2016	totaal budget ruimte	uitputting in %	oordeel op basis van situatie per 31 dec 2016			toelichting	Prognose jaar einde werk
					kwali-teit	tijd	geld						kwali-teit	tijd	geld		
Programma waterkeringen:																	
Waterkeringen	GOP regionale waterkeringen	4.950	5.655	114%	+/+	+/+	+/+	conform planning	35.957	25.784	10.172	72%	+/+	+/-	+/+	Enkele projecten lopen uit ten opzichte van de planning van het GOP RWK zoals dat in 2013 is vastgesteld. De actualisatie van het GOP RWK in november 2016 leidt tot een intensivering van de projectorganisatie met de ambitie de huidige opgave in 2021 af te ronden. De komende jaren wordt de eerder opgelopen vertraging ingehaald. De looptijd van het GOP is verlengd tm 2021.	2021
Programma watersysteembeheer																	
Watersysteem-beheer	Groot Onderhoudsplan Kunstwerken 2012-2016	2.438	3.612	148%	+/+	+/+	+/+	De projecten in 2016 zijn voortvarender gerealiseerd dan voorzien. Het betreffen geen overschrijdingen. Met name Sluis Woerdense Verlaat, gemalen Overvecht Zuid, Westeinde van Waarder en De Tol zijn sneller gegaan.	14.222	10.655	3.567	75%	+/+	+/+	+/+	De laatste 8 projecten van het GOP Kunstwerken(2012-2016) worden in 2017 en 2018 uitgevoerd.	2018
Watersysteem-beheer	Groot Onderhoudsplan Oevers 2013 t/m 2017	1.148	1.133	99%	+/+	+/+	+/+	conform planning	3.728	3.174	554	85%	+/+	+/+	+/+	Projecten in Lopikerwaard zijn vertraagd in afwachting van maatregelen in het kader van KWA. Een deel van de maatregelen in het project Overvecht-Zuid is vervallen. Er komt een voorstel voor vervangende projecten in 2017.	2018
Watersysteem-beheer	CAW Datacommunicatie en telemetrie	575	599	104%	+/+	+/+	+/+	Volgens plan, met aanbestedingsvoordelen. Extra toegevoegd is de virtualisatie CAW systeem Poldermolen.	2.850	1.941	909	68%	+/+	+/+	+/+	We ronden het CAW project in 2017 af. Het projectkrediet zal voor 72% worden benut.	2017
Watersysteem-beheer	Watergebieds-plan Zegveld Oud-Kamerik	150	293	196%	+/+	+/+	+/+	onderhandelingen vlotter verlopen dan voorzien.	13.400	12.816	584	96%	+/+	+/+	+/+	laatste onderhandelingen en werkzaamheden worden in 2017 afgerond	2017
Watersysteem-beheer	Watergebieds-plan Kamerik en Kockengen	650	726	112%	+/+	+/+	+/+	conform planning	17.200	11.339	5.861	66%	+/-	+/+	+/+	Zeer moeizaam gebiedsproces. Ondanks vertraging vanwege grondeigenaren die niet mee willen werken en beleidswijziging hoogwatervoorzieningen wordt het geprognotiseerde eindjaar gehaald.	2020
Watersysteem-beheer	Watergebieds-plan Kromme Rijn	177	167	94%	+/+	+/+	+/+	conform planning	8.300	8.541	241-	103%	+/+	+/+	+/+	Conform planning. De budgetoverschrijding is fictief, doordat andere partijen voor ca.600 hebben bijgedragen aan deelprojecten.	2018

Watersysteem-beheer	Watergebieds-plan Langbroeker-wetering	883	1.064	121%	+/+	+/+	+/+	er is in 2016 meer uitgevoerd dan voorzien	8.600	5.732	2.868	67%	+/+	+/+	+/+	conform planning.	2019
Watersysteem-beheer	Watergebieds-plan Groenraven/Maartensdijk	398	426	107%	+/+	+/+	+/+	conform planning	6.400	6.035	365	94%	+/+	+/+	+/+	conform planning.	2018
Watersysteem-beheer	Watergebieds-plan Linschoter-waard	585	1.094	187%	+/+	+/+	+/+	Realisatie loopt sneller dan gepland, met name van gemaal Waardsedijk.	10.800	1.882	8.918	17%	+/+	+/+	+/+	conform planning.	2020
Watersysteem-beheer	Eiland van Schalkwijk	500	687	137%	+/+	+/+	+/+	Voor het project 'bergingsplan' is in het boekjaar 2016 meer uitgegeven dan voorzien.	9.000	687	8.313	8%	+/+	+/+	+/+	conform planning.	2028
Watersysteem-beheer	Nota ruimte middelen	621	603	97%	+/+	+/+	+/+	conform planning	3.940	3.053	887	77%	+/+	+/-	+/+	Achttienhoven wordt iets later dan verwacht, in 2018 uitgevoerd	2018
Watersysteem-beheer	KRW 1e plan periode	672	723	108%	+/+	+/+	+/+	conform planning	3.813	1.483	2.330	39%	+/+	-/-	+/+	Uitloop tot in 2018 vanwege koppeling met KWA+, 0,3 mln wordt niet benut omdat projecten niet doorgaan of goedkoper worden uitgevoerd. Enkele grote projecten moeten nog worden uitgevoerd.	2018
Watersysteem-beheer	KRW Kansen	221	68	31%	+/+	+/-	+/+	Er zijn minder projecten verrekend met het kansen krediet dan geprognostiseerd.	1.760	1.215	545	69%	+/+	+/+	+/+	0,4 mln wordt niet benut omdat projecten niet doorgaan en goedkoper worden uitgevoerd.	2017
Watersysteem-beheer	KRW 2e plan periode	300	112	37%	+/+	+/-	+/+	Realisatie verliep minder snel dan verwacht, met name door nieuwe ontwikkelingen in het ontwerp van sluisvispassages. Wat in sommige gevallen heeft geleid tot herziening van de locatiekeuze, waardoor de realisatie in 2016 niet gehaald is.	4.200	112	4.088	3%	+/+	+/+	+/+	Project is opgestart	2021
Watersysteem-beheer	Synergie-project Haarrijn Ouwenaar	40	26	66%	+/+	+/+	+/+	Laatste uitgaven van het project	8.608	6.987	1.621	81%	+/+	+/+	+/+	Project is gereed.	2016
Watersysteem-beheer	Synergie-project Kromme Rijn	44	152	346%	+/+	+/+	+/+	deelproject Groote Maat kon eerder worden uitgevoerd dan voorzien.	6.761	5.996	765	89%	+/+	+/+	+/+	conform planning	2018
Programma zuiveringsbeheer																	
Zuiverings-beheer	GOP Zuiverings technische Werken 2015-2019	3.744	3.577	96%	+/+	+/+	+/+	Werkelijke omzet (excl. door ProRail uitbetaalde vergoeding) bedraagt € 3,978 mln) realisatie komt hierdoor uit op 106%.	10.480	5.342	5.138	51%	+/+	+/+	+/+	Scope diverse projecten blijkt bij uitvoering minder omvangrijk. Afwijkingen door nieuwe manier van werken (vijfjarenplannen) moeten in de toekomst kleiner worden.	2019
Zuiverings-beheer	Aansluiten Maarssen / Maarssen-broek op Leidsche Rijn + uitbreiden	100	42	42%	+/+	+/+	+/+	Door latere besluitvorming Waternet is vertraging opgetreden.	1.000	42	958	4%	+/+	+/+	+/+	Betreft alleen nog een voorbereidingskrediet. Conform planning (AB besluit 6 juli 2016). Ondanks vertraging besluitvorming AGV wordt verwacht de planning te halen.	2019
Zuiverings-beheer	Rwzi de Meern	-	5		+/+	+/+	+/+	nazorg voor project wat vorig jaar is afgerond	2.600	1.757	843	68%	+/+	+/+	+/+	project is afgerond	2016
Programma Bestuur en ondersteuning																	
Bestuur en ondersteuning	Modernisering huisvesting HDSR	100	69	69%	+/+	+/+	+/+	betreft gemaakte voorbereidingskosten, oorspronkelijke krediet is aangepast => nieuw bestuursvoorstel (goedgekeurd door AB)	5.380	200	5.180	4%	+/+	+/+	+/+	Krediet is opgehoogd naar € 5,32 mln. eind dec 2016 (AB besluit). Project start begin 2017	2018

Specifieke projecten																	
Rwzi Utrecht	Rwzi Utrecht – Instand-houdingsplan	-	99		+/+	+/+	+/+	Omdat sommige apparatuur en installaties niet zijn aangeschaft maar worden gehuurd, lopen de kosten uit over meerdere jaren.	5.730	4.631	1.099	81%	+/+	+/+	+/+	Project is gereed; laatste financiële verplichtingen worden nog afgerond.	2015
Rwzi Utrecht	Rwzi Utrecht - Waterlijn	20.000	23.165	116%	+/+	+/+	+/+	Betreft het op poten zetten van de projectorganisatie en het opstellen van het Definitieve Ontwerp. De overschrijding komt doordat de betaling van jan. 2017 al in 2016 boekhoudkundig is verwerkt.	145.500	24.703	120.797	17%	+/+	+/+	+/+	Nadat in 2015 de aanbesteding heeft plaatsgevonden is in 2016 het project opgestart. Een aantal kleine verschuivingen, w.o. extra oppervlakte Poortgebouw, heeft geleid tot aan onttrekking van € 0,2 mln. aan de post Onvoorzien. Op basis van de huidige prognose is de verwachting dat deze post en daarmee het totale krediet toereikend is. Het totale vastgestelde budget is in het 4e kwartaal met € 0,13 mln. verhoogd vanwege de toekenning van krediet voor duurzaamheidsmaatregelen van het Poortgebouw.	2019
Samenwerkingsprojecten																	
Centraal Holland	POV Dijkversterking Centraal Holland	2.800	2.096	75%	+/+	+/+	+/+	Er is minder in 2016 gerealiseerd, zoals eerder gerapporteerd. Een deel van de werkzaamheden wordt in 2017 uitgevoerd, waarmee de prognose voor 2017 hoger is geworden.	7.756	4.832	2.924	62%	+/+	+/+	+/+	Fase I van de POV Centraal Holland is afgerond, uitgezonderd het onderzoeksplan. Het onderzoeksplan loopt tot medio 2017. De verwachting is dat minder wordt uitgegeven dan verwacht.	2017
KWA+	Capaciteits-toename zoetwater KWA+ Fase I	1.630	653	40%	+/+	+/-	+/-	Minder uitgaven omdat verkenningsfase is verlengd, uitvoering laaghangend fruit is uitgesteld, risicoreservering niet is aangesproken en afsluitende pompproef Noordergemaal is vertraagd.	2.830	1.072	1.758	38%	+/+	+/+	+/-	Ondanks verlengde verkenning wordt prognose einde werk gehaald. Beschikkingen van I&M voor 2017 e.v. komen pas in april 2017. DB heeft voorbereidingskrediet vastgesteld.	2021
GHIJ	Kunstwerken, Oevers, Baggeren	600	813	136%	+/+	+/+	+/+	Een aantal facturen voor het Noordergemaal wordt pas in 2017 ontvangen. Dat wordt echter meer dan gecompenseerd doordat de kosten van het benaderen van Niet-Gesprongen Explosieven (NGE's) op verzoek van Rijkswaterstaat los zijn getrokken van de rest van het baggerwerk en een jaar naar voren zijn gehaald. Deze kosten worden in 2017-2018 doorbelast aan RWS.	5.525	929	4.596	17%	+/+	+/+	+/+	Baggeren is aanbesteed en wordt in 2017/2018 uitgevoerd; de aanbesteding van de oevers wordt voorbereid, om in 2017-2019 uitgevoerd te worden. Noordergemaal en Waaiersluis worden t/m 2019 opgeknapt. Noordergemaal valt waarschijnlijk tot € 0,1 mln. goedkoper uit dankzij slimme inkoopstrategie.	2020

Bijlage 4: De paragrafen

1. Ontwikkelingen in het begrotingsjaar 2016

Tabel: aangenomen, overgenomen en aangehouden moties en amendementen Algemeen Bestuur						
Nr	Datum	M / A	Onderwerp	Strekking motie/amendement	Ingediend door	Actie
1	16 maart 2016	M	Beperking lastenverzwaring voor de burgers door vernieuwing RWZI Utrecht	Het dictum van de motie met nr 1 luidt: 'Draagt het college op' 'het deelvoorstel dat ziet op een structurele lastenverhoging van 1,5% in 2019 te koppelen aan een gelijktijdige toezegging van het DB om uiterlijk eind 2016 met een voorstel te komen voor HDSR-brede prioriteits- en posterioriteitskeuzen die op weg naar 2019 en verder aan de orde kunnen komen om tot voldoende alternatieve dekking van de financiële consequenties van de RWZI-bouw te komen'.	R. Woitiez (fractie VVD) A.Jansen (fractie AWP) J. Verweij (fractie CU)	
2	6 juli 2016	M	Duurzame ziekenhuizen	Het dictum van de motie met nr 2 luidt: 'Verzoekt het college van het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden datgene te doen wat redelijkerwijs in zijn vermogen ligt om ervoor te zorgen dat schadelijk medicijnresten, schadelijke drugsresten en resistente bacteriën afkomstig uit ziekenhuizen op termijn uit het effluent van de zuiveringen verdwijnen of zo veel mogelijk worden geminimaliseerd.; In gesprek te treden en onderzoeken op te starten met zorginstellingen in ons waterschap (zoals als het UMC) om tot een goede aanpak hiervoor te komen, bijvoorbeeld door het plaatsen van Pharmafilters; Het algemeen bestuur over de voortgang hiervan vóór de behandeling van de begroting 2017 nader te informeren'.	J. Reerink (fractie PvdA) F. van Bork (fractie PvdA)	Aangenomen
3	6 juli 2016	M	Ecologisch beheer, tenzij	Het dictum van de motie met nr 3 luidt: 'Verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden om: Bij het beheer van alle waterkeringen uit te gaan van beheer dat biodiversiteit bevordert, tenzij niet haalbaar is vanuit onder andere het oogpunt van veiligheid, techniek of niet passend binnen het bestaande financiële kader'.	W. van der Steeg (fractie PvdD) A. Travaille (fractie PvdD) R. van der Kruk (fractie PvdD)	Aangenomen

4	6 juli 2016	M	Scan HDSR mogelijkheden vermindering emissie meststoffen en bestrijdingsmiddelen	Het dictum van de motie met nr 4 luidt: 'Verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden om: een scan uit te voeren van alle mogelijke middelen die HDSR kan inzetten om de emissie van bestrijdingsmiddelen en meststoffen naar het oppervlaktewater te verminderen en aan te geven in hoeverre deze middelen en meststoffen in het oppervlakte water'.	W. van der Steeg (fractie PvdD) A.Travaille (fractie PvdD) R. van der Kruk (fractie PvdD)	Ingetrokken
5	6 juli 2016	M	Standpunt over TTIP uitdragen	Het dictum van de motie met nr 5 luidt: 'Overwegende dat: dit handelsakkoord direct invloed heeft op de zeggenschap van alle publieke bestuurslagen, inclusief de waterschappen en daarmee de zeggenschap van HDSR; De verplichtingen van het handelsakkoord bindend zijn voor alle bestuursniveaus waardoor ook HDSR gedwongen kan worden om eigen initiatieven en beleid te wijzigen'.	De heer J. Verweij (fractie CU) De heer W. Van der Steeg (fractie PvdD) De heer R. van der Kruk (fractie PvdD) De heer A. Travaille (fractie PvdD) Mevrouw J. Leenders (fractie WN)	Aangenomen
6	6 juli 2016	M	Sluis in de Doorslag	Het dictum van de motie met nr 6 luidt: ' Verzoekt het college van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden: het historisch belang van de Doorslagsluis te onderkennen en te bezien of het opknappen van de sluis in de Doorslag mogelijk is: het algemeen bestuur hierover vóór de begrotingsbehandeling in november 2016 nader te informeren'.	De heer J. Reerink (fractie PvdD) De heer F. van Bork (fractie PvdD)	Aangenomen
7	6 juli 2016	M	Aquon voortzetting van deelname aan GR regeling Aquon	Het dictum van de motie met nr 7 luidt: 'Verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden: om tijdig een studie te laten doen naar uitbestedings- en privatiseringsvarianten van Aquon per uiterlijk 1 januari 2019; Om dit moment geen onomkeerbare besluiten te nemen die dergelijke stappen in de toekomst onmogelijk maken; Om tijdig data en criteria aan te leveren, op basis waarvan, gegronde besluitvorming binnen het AB kan plaatsvinden over aard en omvang van de continuïteit van Aquon'.	R. Woittiez (fractie VVD) K. Varenhorst (fractie VVD) J. Scherrenberg (fractie VVD) B. Groenendijk (Fractie VVD)	Ingetrokken

8	9 november 2016	M	Uitbreiding Bijdrageregeling Impuls Kwaliteitswater in de stad	Het dictum van de motie met nr8 luidt: Verzoekt het college van dijkgraaf en hoogheemraden om De bijdrageregeling Impuls Kwaliteitswater in de stad te evalueren en te bepalen hoe effectief deze regeling is bij het realiseren van de doelen van HDSR; Bij gebleken effectiviteit van de bijdrageregeling, een voorstel te doen aan het AB om de beschikbare € 300.000 vanuit de bijdrageregeling structureelte verhogen, bedoeld om via co-financiering en samenwerking met gemeenten waterkwaliteitsmaatregelen in de stedelijk gebied uit te voeren die bijdragen aan de doelen van HDSR;	W. van der Steeg (fractie PvdD)	Ingetrokken Vervangen door motie 8A
8A	14 december 2016	M	Uitbreiding Bijdrageregeling Impuls Kwaliteitswater in de stad	Het college van dijkgraaf en hoogheemraden wordt verzocht om: De bijdrageregeling Impuls Kwaliteitswater in de stad regulier te evalueren en te bepalen hoe effectief deze regeling is bij het realiseren van doelen van HDSR Bij gebleken effectiviteit van de bijdrageregeling, bij de voorjaarsnota 2018 een voorstel te doen aan het AB om de beschikbare €300.000 structureel te verhogen, mits hiervoor voldoende ruimte gevonden kan worden in de begroting.	W. van der Steeg (fractie PvdD)	Aangenomen
9	9 november 2016	M	Investeer ook in cultuurhistorie van de doorslag	Het dictum van de motie met nr.9 luidt: verzoekt het college van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden . het historische belang van de Doorslagsluis door een financiële onderbouwing voor de restauratie ervan in dit plan op te nemen. andere mogelijke financiers te benaderen om te bezien of deze hier ook een bijdrage aan willen leveren; . om bij de uitkomst van het onderzoek naar de technische mogelijkheden van de restauratie van de Doorslagsluis ook te rapporteren over de financiële haalbaarheid hiervan	F. van Bork (fractie PvdA)	Ingetrokken
10	14 december 2016	A	Modernisering hoofdkantoor; heroverwegen zonnepanelen	Het dictum van het amendement luidt: Verzoekt het dagelijks bestuur optie B te heroverwegen en een alternatieve optie voor te stellen die aan de overwogen bezwaren tegen optie B tegemoet komt. Besluit; het voorstel onder punt 1 als volgt te amenderen:	K. Duijvelaar (Fractie VVD)	Ingetrokken

				optie B: Zonnepanelen op dak Poldermolen 2: €480.000 wordt vervangen door optie B: Nader voor te stellen, innovatieve voorzieningen die passen binnen de hogere ambitie op het gebied van duurzaamheid: ten hoogste van €480.000.		
11	14 december 2016	A	Kostendekkend tarief 2017 voor ongebouwd	Het dictum van het amendement luidt: Concreet resultaat van dit amendement voor de tekst van het besluit Met dit besluit wordt 'Bijlage 1: Ontwerp-besluit wijziging belastingverordeningen 2017' (dm 1146153) aangepast: het genoemde tarief bij B1 voor ongebouwde onroerende zaken wijzigt van € 75,42 in € 80,03 per hectare. het genoemde tarief bij B2 voor verharde openbare wegen wijzigt van € 150,84 in € 160,06 per hectare. Financiële consequenties van dit amendement Dekking van dit voorstel: De extra inkomsten van afgerond € 282.000 toe te voegen aan de reserve ongebouwd. (Toelichting: In de begroting 2017 was een onttrekking van € 282.000 aan de reserve ongebouwd opgenomen. Met het amendement komt de netto onttrekking daarmee uit op 0.)	J. Verweij (Fractie CU)	Verworpen
12	14 december 2016	A	Monitoren verbrede impulsregeling 2018-2022 op effect waterkwaliteit	Het dictum van het amendement luidt: Besluit dat naast punten 1 en 2 van het besluit nummer 3 wordt toegevoegd en luidt: Dat per onmiddellijke ingang relevante monitoring ter zake de effecten van de impulsregeling gestart wordt, dat de verbreding van de impulsregeling voorlopig voor 1 jaar voorgesteld word en pas gecontinueerd wordt indien de monitoringsuitslagen aangeven dat er sprake is van opportune effectiviteit.	K. Duijvelaar (fractie VVD)	Ingetrokken

2. Incidentele baten en lasten

In 2016 is een productiemiddel (warmtekrachtkoppeling) verkocht voor €200.000.

3. Reserves en voorzieningen

Voor een toelichting op de reserves en de voorzieningen, zie de jaarrekening.

4. Weerstandsvermogen

Inleiding

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan:

Het weerstandsvermogen is het vermogen van een waterschap om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de normale bedrijfsvoering wordt aangetast.

Door aandacht voor het weerstandsvermogen kan voorkomen worden dat elke grote financiële tegenvaller die niet opgevangen kan worden zich direct vertaalt in een extra tariefstijging.

Risicomanagementbeleid

Het beleid dat het waterschap voert ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in de “*Beleidsnota weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2011-2014 Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden*”. In dit beleidstuk is de werkwijze vastgelegd en zijn de uitgangspunten bepaald ten aanzien van het risicomanagement. Op basis van dit beleidsstuk is de paragraaf weerstandsvermogen opgesteld.

HDSR acht het wenselijk om risico's beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico's van HDSR te kunnen verkrijgen wordt er twee keer per jaar een risico-inventarisatie uitgevoerd. Dit resulteert in een risicoprofiel.

Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp van interviews waarbij gebruik is gemaakt van het softwareprogramma NARIS® (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement) waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Op hoofdlijnen zijn de risico's op drie manieren te clusteren.

Deze clustering is:

1) Strategische/ tactische risico's	Dit betreffen de risico's die het bestuur raken, oftewel de risico's die met de lange termijn doelstellingen van het waterschap te maken hebben. Dit zijn zowel interne als externe risico's. Grote proces- en projectrisico's vallen hier ook onder.
2) Compliance- en verslaggevings-
risico's	Dit betreffen de risico's die samenhangen met het voldoen aan de wet- en regelgeving en de risico's die samenhangen met het tijdig en juist rapporteren aan interne en externe belanghebbenden.
3) Operationele risico's	Deze zijn onder te verdelen in
- Projectrisico's; Alleen de grote risico's die mogelijk niet binnen het project opgevangen kunnen worden zijn bestuurlijk relevant.

- Procesrisico's; Deze risico's vloeien voort uit de reguliere bedrijfsvoering. Alleen de grote risico's zijn bestuurlijk relevant.
- Veiligheidsrisico's; Het waterschap bestaat om veiligheidsrisico's die te maken hebben met de missie weg te nemen. Hiervoor is een aparte calamiteitenplan.

In totaal zijn 86 risico's in beeld gebracht door de afdelingen. Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De grootste risico's van HDSR liggen in de projectensfeer bij de projecten Gekanaliseerde Hollandsche IJssel, de RWZI Utrecht en het GOP Regionale Keringen. De grootste operationele risico's liggen bij gemeenschappelijke regelingen en ICT/ informatieveiligheid en baggerwerk.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit is het bedrag dat nodig is om alle risico's financieel af te dekken. Het gaat dan om de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen. De laatste actualisatie van het risicoprofiel is uitgevoerd in maart 2017. Daaruit volgt dat het voor 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 10,418 mln. Het benodigd weerstandscapaciteit is ten opzichte van de Begroting 2016 gestegen met afgerond € 0,5 mln. Deze stijging komt mede voort uit de kans op prijsstijgingen als gevolg van de opgaande economie.

Inventarisatie van de weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal van onze buffers. Dit zijn onze algemene reserves en onze capaciteit om belastingverhogingen toe te passen.

Omvang en beoordeling van de weerstandvermogen per ultimo 2016

Tabel: Omvang van het beschikbare weerstandsvermogen

Beschikbaar weerstandvermogen (bedragen x € 1.000)	Stand per Ultimo 2016
Onvoorzien	
Algemene reserve	
Watersysteemheffing ingezetenen	5.219
Watersysteemheffing gebouwd	12.007
Watersysteemheffing ongebouwd	255
Watersysteemheffing Natuur	5
Zuiveringsheffing woningen/ bedrijven	12.819
Stille reserves	
Onbenutte belastingcapaciteit	
Totaal	30.305

Bedragen in duizenden euro's

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, leggen wij de relatie tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van de berekening vormt het weerstandsvermogen. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven. Deze berekening is gebaseerd op de stand van de algemene reserves ultimo 2016. De omvang van de reserves is gebaseerd op de aanname dat het volledige saldo van de jaarrekening toegevoegd wordt aan de algemene reserves.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandsvermogen}}{\text{Benodigde weerstand-capaciteit}} = \frac{€ 30,305 \text{ mln.}}{€ 10,418 \text{ mln.}} = 2,90$$

Normtabel

Om de uitkomst van de berekening te duiden gebruiken wij de waarderingen zoals opgenomen in onderstaande tabel. De normtabel is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Wij scoren een waardering A op basis van onze ratio van 2,90.

Tabel: Normtabel

Weerstand velden Waarderingscijfer	Ratio weerstands- vermogen	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4 - 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1,0	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

5. Financiering

Wet- en regelgeving

Het wettelijk kader wordt gevormd door de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en de regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (regeling Ruddo). De Wet Fido verplicht de waterschappen tot het vaststellen van een treasurystatuut en het opnemen van een financieringsparagraaf in de begroting en jaarverslag.

De wijze waarop binnen De Stichtse Rijnlanden de financieringsactiviteiten plaatsvinden, is vastgelegd in het treasurystatuut. Het statuut beoogt hiermee het financieringsbeleid transparant te maken, waarbij de risico's zo goed mogelijk worden beheerst binnen de vastgestelde kaders. Het financieringsbeleid is met name gericht op het minimaliseren van toekomstige financiële risico's.

Liquiditeitsprognose

Met behulp van de liquiditeitsprognose, die een aantal keer per jaar wordt herijkt, is bekeken of in de loop van het jaar sprake zal zijn van een financieringsbehoefte. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en met inachtneming van de renterisiconorm en de kasgeldlimiet wordt de hoogte en de looptijd van een lening bepaald.

Ontwikkelingen

De lage inflatie in de Europese Unie heeft er toe geleid dat de Europese Centrale Bank (ECB) stimuleringsmaatregelen heeft genomen. Dit heeft geleid tot rentedalingen op de geld- en kapitaalmarkten naar historisch lage niveaus. Dit is één van de redenen geweest om door omzetting (herstructurering) van een deel van de bestaande langlopende geldleningen van de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) te profiteren van de lage rentestand. In 2015 en 2016 heeft deze herstructurering voor een substantieel

rentevoordeel gezorgd (zie onderwerp rentelasten en herstructurering) en is de huidige leningenportefeuille van De Stichtse Rijnlanden minder gevoelig geworden voor renteontwikkelingen.

De komende 2 jaar wordt, met name voor de RWZI Utrecht, een aanzienlijk investeringsniveau geprognoseerd. Een dergelijke investering leidt tot een omvangrijke financieringsbehoefte, aangezien deze bedragen niet vanuit de operationele kasstroom kunnen worden opgebracht. Om hier tijdig op te anticiperen is een plan van aanpak door het college vastgesteld op welke wijze de financiering en de reductie van het renterisico wordt ingevuld.

Rentevisie

De basis van onze rentevisie vormt de visie van enkele financiële instellingen, waaronder onze huisbankier. In de begroting 2016 is op basis van de genoemde visie uitgegaan van een kapitaalmarktrente (rente met een lange looptijd > 20 jaar) van 2,50 % voor nieuw aan te trekken langlopende geldleningen.

Per 31 december 2016 bedraagt de rente op de kapitaalmarkt (langlopend) voor een geldlening met een rentevaste periode van 30 jaar ongeveer 2,00%, terwijl voor een geldlening met een rentevaste periode van 10 jaar ongeveer 1,15% wordt berekend. Begin 2016 bedroeg de rente op de kapitaalmarkt voor een lening met een rentevaste periode van 30 jaar 2,20% en 10 jaar ongeveer 1,40%.

De debetrente per 31 december 2016 op de rekening-courant bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) bedraagt 0,10% (31 december 2015: 0,10%). Deze debetrente is gebaseerd op de geldmarktrente (rente met een looptijd tot 2 jaar).

Doordat de geldmarktrente op dit moment nog steeds relatief laag is, blijft het voorlopig aantrekkelijk om voor een deel in de financieringsbehoefte te voorzien door middel van onze rekening-courant faciliteit (geldmarktrente) bij de NWB ofwel middels zogenoemde kasgeldleningen die veelal een gunstiger renteniveau kennen. Hierbij wordt rekening gehouden met de vanuit de regelgeving (Wet Fido) maximaal toegestane kasgeldlimiet. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet vindt consolidatie – omzetten van rekening-courantsaldo naar een langlopende geldlening – plaats.

Transacties

In de begroting 2016 is gerekend met een totaal van € 22,0 mln nieuw aan te trekken kapitaal. Hierbij is uitgegaan van het aantrekken van langlopende leningen met een rentepercentage van 2,50%.

In december 2016 is een nieuwe langlopende lening van € 20,0 mln aangetrokken, met een looptijd van 13 jaar en een rente van 0,885% (aflossing in de laatste 10 jaar met gelijke jaarlijkse termijnen).

De Stichtse Rijnlanden heeft in 2011 een basisrentelening met een hoofdsom van € 15,0 mln aangetrokken met een looptijd van 30 jaar. Bij een dergelijke lening wordt de te betalen kredietopslag losgekoppeld van de lange rente. Deze opslag wordt periodiek herzien. De lening is aanvankelijk afgesloten tegen een rentepercentage van 2,86% en een kredietopslag (risico-opslag met herzieningsdatum 1 juli 2013) van 0,00%. In juli 2013 is een nieuwe opslag van 0,25% voor 3 jaar overeengekomen met de NWB Bank. In juli 2016 is een nieuwe opslag van 0,23% overeengekomen. Het nieuwe rentepercentage voor de komende 4 jaar inclusief opslag bedraagt 3,09% (2,86%+ opslag 0,23%). De volgende kredietopslagherziening van de basisrentelening vindt plaats op 1 juli 2020.

In 2016 is een aantal kasgeldleningen aangetrokken:

- januari 2016: € 5,000 mln met een looptijd van 1 maand aangetrokken tegen een *negatieve* rente van 0,200%.

- februari 2016: € 6,0 mln met een looptijd van 1 maand aangetrokken tegen een *negatieve* rente van 0,260%.
- maart 2016: € 7,0 mln met een looptijd van 1 maand aangetrokken tegen een *negatieve* rente van 0,285%.
- september 2016: € 8,0 mln met een looptijd van 1 maand aangetrokken tegen een *negatieve* rente van 0,386%.
- oktober 2016: € 10,0 mln met een looptijd van 1 maand aangetrokken tegen een *negatieve* rente van 0,370%.
- november 2016: € 12,0 mln met een looptijd van 1 maand aangetrokken tegen een *negatieve* rente van 0,370%.

Het aantrekken van kasgeldleningen was op dat moment (negatieve rente) gunstiger dan negatief (rood) staan op de rekening-courant bij de NWB.

Door genoemde transacties is de stand van de langlopende leningen per 31 december 2016 gestegen van € 185,0 tot € 193,7 mln (zie tabel).

Tabel: stand van de langlopende leningen	
Stand 1 januari 2016	€ 185,0
Reguliere aflossingen	€ 11,3 -/-
Aangetrokken lening 2016	€ 20,0
Stand 31 december 2016	€ 193,7

Bedragen in miljoenen euro's

Rentelasten en herstructurering

In het derde kwartaal van 2016 vond voorlopig de laatste omzetting (herstructurering) van een deel van de bestaande leningen van de NWB plaats. Het gaat hier om een bedrag van € 17,6 mln. In totaal is in 2015 en 2016 een bedrag van circa € 99,0 mln van de totale leningenportefeuille geoptimaliseerd.

Door de herstructurering kreeg de leningenportefeuille een iets langere looptijd (betere match met de activa looptijd) en is minder gevoelig geworden voor renteontwikkelingen. Door de huidige relatief lage rente op deze verlenging te middelen met de rente van de bestaande leningen, is gemiddeld een lagere rentecoupon verkregen. Dit leidt tot lagere rentelasten de komende jaren. De herstructurering heeft in combinatie met het aantrekken van kasgeldleningen en het lagere rentepercentage voor de in december 2016 aangetrokken lening in 2016 een totaal voordeel van circa € 1,0 mln opgeleverd ten opzichte van de primaire begroting.

Interne en externe toetsing

De administratieve organisatie en de gevoerde treasury activiteiten zijn in 2016 onderwerp van onderzoek geweest bij de interne rechtmatigheidscontrole. Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

De provincie Utrecht is ingevolge de Wet Fido aangewezen als toezichthouder. Zij toetst of het waterschap voldoet aan de normen zoals vastgesteld in deze wet. Hierbij zijn twee wettelijke normen te onderscheiden, de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Het doel van deze twee normen is de renterisico's van lagere overheden binnen de perken te houden en te beheersen. Beide normen worden hierna toegelicht.

Het is onder bepaalde voorwaarden toegestaan de kasgeldlimiet tijdelijk te overschrijden. Hiervoor kan een ontheffingsverzoek worden ingediend bij de toezichthouder.

Toetsing renterisiconorm

Uitgangspunt van de renterisiconorm is het streven naar een spreiding van looptijden van langgeldleningen met het oog op een beperking van renterisico's.

De renterisiconorm is een percentage van het begrotingstotaal. Voor waterschappen is het percentage bepaald op maximaal 30% van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende begrotingsjaar. Dit betekent dat in 2016 niet meer dan € 32,0 mln rentegevoelig mag zijn. Het werkelijke renterisico van De Stichtse Rijnlanden bedraagt in 2016 € 26,3 mln (5,3%) en voldoet daarmee ruim aan de norm.

Ook de komende jaren wordt op basis van de vervalkalender van de leningenportefeuille voldaan aan deze wettelijke norm.

Tabel: renterisiconorm			
	Bedrag	%	Toelichting
Begrotingstotaal	106,5		
1. renterisiconorm	32,0	30,0	% van het begrotingstotaal
2. renterisico werkelijk (*)	26,3	24,7	% van het begrotingstotaal
3. ruimte renterisiconorm (1-2)	5,7	5,3	% van het begrotingstotaal

Bedragen in miljoenen euro's

**) Telkens als de kredietopslag van de basisrentelening opnieuw wordt vastgesteld, moet het totaalbedrag van deze lening (€ 15,0 miljoen) worden meegenomen bij de berekening van het werkelijke renterisico. Zie paragraaf transacties.*

Toetsing kasgeldlimiet

De wettelijke kasgeldlimiet bepaalt hoeveel maximaal met kort geld (rekening-courantkrediet/kasgeldleningen) mag worden gefinancierd. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende begrotingsjaar. Voor waterschappen is de kasgeldlimiet vastgesteld op 23%.

De kasgeldlimiet voor ons waterschap bedraagt voor 2016 € 24,5 mln. De regelgeving bepaalt dat indien de gemiddelde liquiditeitspositie van drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet overschrijdt, de (provinciale) toezichthouder moet worden ingelicht en een herstelplan aan de orde is. In 2016 heeft zich geen overschrijding van de gemiddelde kasgeldlimiet voorgedaan.

6. Verbonden Partijen

HDSR heeft met veel participanten een relatie, het is dan ook niet de bedoeling om over elk van hen te rapporteren. We beperken ons tot de bestaande verbonden partijen. Dat zijn in het geval van het waterschap: 1 vennootschap, 1 regeling voor gemene rekening, 4 gemeenschappelijke regelingen, 1 samenwerkingsovereenkomst en 1 vereniging.

Het betreft:

1. Nederlandse Waterschapsbank (NWB).
2. Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland
3. Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)
4. Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard
5. WINNET
6. AQUON
7. Het Waterschapshuis.
8. Unie van Waterschappen

1. Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB)

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap	
Ingangsdatum	1954	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB Bank) is een financiële dienstverlener die zich met haar diensten exclusief richt op de Nederlandse publieke sector. De klanten van de NWB Bank zijn decentrale overheden (waterschappen, gemeenten en provincies) en instellingen onder garantie van (decentrale) overheden. Dit betreft voornamelijk instellingen voor sociale volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en activiteiten op het gebied van water en milieu.	
Financieel belang HDSR	De deelneming van HDSR in deze AAA- bank bedraagt € 31.165,- opgebouwd uit 224 (van de 50.478) aandelen A van nominaal € 115 en 47 (van de 8.511) aandelen B van nominaal € 460 (waarvan 25% volgestort) van de NWB.	
Bestuurlijk belang HDSR	Het recht bestaat de algemene vergadering van aandeelhouders te bezoeken.	
Financiële kerncijfers (x € 1 mln):	31-12-2015	31-12-2016
-Eigen vermogen	1.399	1.507
-Vreemd vermogen	89.713	92.581
-Jaarresultaat	96	107
Relatie met programma	Algemene dekkingsmiddelen	
Risico's	Gering.	
Overige informatie	Geen.	

2. Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland (MRB)

Vestigingsplaats	Houten		
Rechtsvorm	Overeenkomst van kosten voor gemene rekening		
Ingangsdatum	1 januari 2012		
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het beschermen van de waterstaatswerken tegen schade veroorzaakt door woel- en graafwerk van muskus- en beverratten. Deze taak is vastgelegd in de gewijzigde Waterwet die op 1 juli 2011 is ingegaan. Muskusrattenbeheer West- en Midden Nederland voert deze taak uit voor de waterschappen: Hollands Noorderkwartier, Amstel, Gooi en Vecht , Rijnland, Delfland, Schieland en de Krimpenerwaard, De Stichtse Rijnlanden.		
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door MRB (aandeel 24,6%) is voor het waterschap in 2017 begroot op €2,34 mln (2016: € 2,42 mln).		
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting in het Bestuurlijk Overleg van MRB met twee deelnemers uit het college van dijkgraaf en heemraden. De dijkgraaf van HDSR is voorzitter van het Bestuurlijk Overleg en één van de hoogheemraden vertegenwoordigt HDSR als lid van het Bestuurlijk Overleg.		
Financiële kerncijfers (€ x € 1.000):	31-12-2015	31-12-2016	
-Eigen vermogen	0	0	
-Vreemd vermogen	0	0	
-Jaarresultaat	V € 275.000	V €490.000	
Relatie met programma	Veiligheid		
Risico's	Uittreden van één of meer deelnemers is van invloed op de kostenverdeling.		
Overige informatie	-		

3. Belastingssamenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU)

Vestigingsplaats	Utrecht	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Ingangsdatum	1 januari 2014	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Samenwerken bij de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie. Doel is verbeteren van kwaliteit, continuïteit en efficiency.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door BghU is voor het waterschap in 2017 begroot op € 2,5 miljoen (2016: € 2,5 miljoen).	
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting in het Algemeen Bestuur van BghU met twee deelnemers uit het college van dijkgraaf en hoogheemraden	
Financiële kerncijfers (€ x € 1.000):	31-12-2015	31-12-2016
-Eigen vermogen	€ 381.250	€ 672.020
-Vreemd vermogen	€ 12.425.481	€ 6.988.773
-Jaarresultaat	€ 302.459	€ 290.770
Relatie met programma	Lastendruk	
Risico's	Uittreden van een deelnemer kan invloed hebben op het productievolume, het kostenniveau en de kostenverdeling.	
Overige informatie	Deelnemers op dit moment naast het waterschap zijn de gemeenten Bunnik, De Bilt, Houten, Lopik, Nieuwegein, Utrecht, Zeist en Utrechtse Heuvelrug.	

4. Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard (RHC)

Vestigingsplaats	Woerden	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Ingangsdatum	1 april 2008	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het gezamenlijk beheren van de archiefbewaarplaats door een bevoegd archivaris. Deelnemende gemeenten naast HDSR zijn: Bodegraven-Reeuwijk, Lopik, Montfoort, Oudewater, Woerden, IJsselstein.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door RHC is voor het waterschap in 2017 begroot op €139.328 (2016: € 133.920) Begrotingstotaal 2017: €687.900 (2016: € 662.500)	
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting met één vertegenwoordiger uit het college in de Archiefcommissie (incl. plaatsvervanger). De vertegenwoordigers leggen verantwoording af over het door de Archiefcommissie gevoerde beleid aan het college dat hen heeft aangewezen.	
Financiële kerncijfers (€ x € 1.000):	31-12-2015	31-12-2016
-Jaarresultaat	V € 4.790	V € 4.370
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
Risico's	Beperkt	

Overige informatie

De kosten van het RHC worden voorgesloten door de gemeente Woerden. Een nadelig jaarrekening saldo wordt gedekt door bijdragen van de deelnemers aan de regeling en wel als volgt:

- a) de kosten van de centrale archiefbewaarplaats van het Regionaal Historisch Centrum naar verhouding van het aantal strekkende meters, dat de desbetreffende deelnemer in de archiefbewaarplaats te Woerden heeft ondergebracht;
- b) de overige kosten naar verhouding van het inwonertal van de desbetreffende gemeente, waarbij voor HDSR uitgegaan wordt van een fictief inwonertal van 40.800, dat elk jaar procentueel aangepast wordt aan het verloop van de bevolking bij de deelnemende gemeenten in de gemeenschappelijke regeling (2017 :41.000).

5. Winnet

Vestigingsplaats	Houten	
Rechtsvorm	Samenwerkingsverband	
Ingangsdatum	01 januari 2013	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	In het Bestuursakkoord Water is afgesproken de doelmatigheid van de afvalwaterketen te verhogen door een betere samenwerking tussen de ketenpartners. Om dit te bereiken is het regionale platform Winnet opgericht. Met het ondertekenen van de samenwerkingsovereenkomst hebben 14 Utrechtse gemeenten samen met HDSR zich verbonden aan het beheersen van de kosten, het verbeteren van de kwaliteit (dienstverlening) en het verminderen van (personele) kwetsbaarheid. De partijen zijn de volgende gemeenten en ons waterschap: Bunnik, De Bilt, Stichtse Vecht, Houten, Lopik; Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Wijk bij Duurstede, Woerden, IJsselstein en Zeist.	
Financieel belang HDSR	De bijdrage aan de dienstverlening door WINNET is voor het waterschap in 2017 begroot op € 44.100 (2016: €45.000)	
Bestuurlijk belang HDSR	De Stichtse Rijnlanden heeft zitting in de stuurgroep WINNET met één deelnemer uit het college van dijkgraaf en hoogheemraden.	
Financiële kerncijfers (€ x € 1.000):	31-12-2015	31-12-2016
-Eigen vermogen	€ 77.805	N €1.213
-Vreemd vermogen	nvt	Nvt
-Jaarresultaat	N €79.108	N €79.018
Relatie met programma	Zuiveringsbeheer	
Risico's	Beperkt	
Overige informatie	nvt	

6. AQUON

Vestigingsplaats	Tiel	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Ingangsdatum	1 juli 2011	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	AQUON is het instituut voor wateronderzoek voor negen waterschappen. AQUON levert monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu. AQUON verzorgt voor negen deelnemers het waterkwaliteitsonderzoek, dat uitgevoerd moet worden als gevolg van wettelijke verplichtingen (zoals zwemwateronderzoek en KRW monitoring). Tevens is het, ten behoeve van de uitvoering en evaluatie van het eigen beleid, noodzakelijk kwaliteit- en kwantiteitsmetingen uit te voeren en daarover te rapporteren.	
Financieel belang HDSR	Voor 2016 bedroeg de bijdrage €1.146.142 Voor 2017 is een bijdrage begroot van €1.168.000	
Bestuurlijk belang HDSR	HDSR is met een lid van het college zowel in het Dagelijks Bestuur als in het Algemeen Bestuur vertegenwoordigd in de GR.	
Financiële kerncijfers (€):	31-12-2015	31-12-2016
-Eigen Vermogen	€2.447.564	€1.165.101
-Vreemd vermogen	€14.740.340	€17.827.929
-Jaarresultaat	€	€529.240
Relatie met programma	Kwaliteit van het oppervlaktewater, zuiveringsbeheer	
Risico's	Uittreden van een deelnemer kan invloed hebben op het productievolume, het kostenniveau en de kostenverdeling.	

7. Het Waterschapshuis

Vestigingsplaats	Amersfoort	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Ingangsdatum	1 juli 2010	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	Het Waterschapshuis bevordert samenwerking op ICT-gebied tussen waterschappen en andere overheden die actief zijn in de watersector. Er worden ICT - programma's uitgevoerd voor de waterschappen en er worden applicaties beheerd die door meerdere waterschappen gebruikt worden.	
Financieel belang HDSR	Jaarkosten HDSR bedragen voor 2016 € 503.533 Verwachte bijdrage 2017: 504.000	
Bestuurlijk belang HDSR	Eén lid in het Dagelijks Bestuur, één lid in het Algemeen Bestuur en een plaatsvervangend lid in het Algemeen Bestuur.	
Financiële kerncijfers (€) (Stichting):	31-12-2015	31-12-2016
-Eigen vermogen	1.273.317	-10.045
-Vreemd vermogen(totaal vlottende passiva)	7.438.213	9.636.169
-Jaarresultaat	N 194.589	N 620.836
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
Risico's	Herziening van het werkpakket door HWH 2.0 kan tot financiële en inhoudelijke risico's leiden.	
Overige informatie	geen	

8. Unie van Waterschappen

Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Verenging	
Ingangsdatum	1927	
Openbaar belang (doelstellingen en activiteiten)	De Unie van Waterschappen behartigt de belangen van de waterschappen en zorgt voor kennisuitwisseling en samenwerking tussen de waterschappen. De Unie vertegenwoordigt de waterschappen in het nationale en internationale speelveld. De Unie van Waterschappen is de werkgeversorganisatie van ongeveer 11.000 medewerkers bij 23 waterschappen in Nederland. In totaal zijn er 22 waterschappen in Nederland. Waterschap Blija Buitendijks, een onbewoond buitendijks gebied aan de Friese Waddenkust, is geen lid van de Unie van Waterschappen. Door de leden van de Unie is een garantiestelling afgegeven voor totaal €2 mln.	
Financieel belang HDSR	Jaarkosten HDSR bedragen voor 2016 € 432.391 Verwachte bijdrage 2017: €464.510 <i>Opmerking: bij het opstellen van het bestuursverslag 2016 waren de gegevens tav Eigen Vermogen, Vreemd Vermogen en Jaarresultaat van de Unie van Waterschappen nog niet beschikbaar. Daarom zijn de gegevens over 2014 en 2015 getoond.</i>	
Bestuurlijk belang HDSR	HDSR is lid van de Unie van Waterschappen	
Financiële kerncijfers (€) (Stichting):	31-12-2014	31-12-2016
-Eigen vermogen	812.645	N 169.857
-Vreemd vermogen	12.959.268	11.700.522
-Jaarresultaat	N 27.348	N 982.501
Relatie met programma	Bestuur en organisatie	
Risico's	Beperkt	
Overige informatie	nvt	

7. Bedrijfsvoering

Aanbestedingen

In onderstaande tabel is aangegeven hoeveel aanbestedingen er in het jaar 2016 zijn doorlopen. Er is onderscheid gemaakt in werken per aandachtsgebied en diensten en leveringen.

Het overzicht is samengesteld op grond van de aanbestedingen van werken met een opdrachtwaarde boven de €100.000,- en de aanbestedingen diensten en leveringen waarbij de afdeling Inkoop betrokken is geweest.

Tabel: aantal aanbestedingen per soort verdeeld naar beleid				
	Lichter	Conform	Zwaarder	totaal
Watersysteembeheer (exclusief baggeren) en regionale en primaire keringen				
Europese aanbesteding				
Openbare aanbesteding				
Meervoudig onderhandse aanbesteding	1	11		12
Enkelvoudig onderhandse aanbesteding		10		10
Subtotaal	1	22		22
Baggeren				
Europese aanbesteding				
Openbare aanbesteding		1		1
Meervoudig onderhandse aanbesteding		6		6
Enkelvoudig onderhandse aanbesteding				
Subtotaal		7		7
Zuiveringsbeheer				
Europese aanbesteding				
Openbare aanbesteding				
Meervoudig onderhandse aanbesteding		5		5
Enkelvoudig onderhandse aanbesteding		1		1
Subtotaal		6		6
Leveringen				
Europese aanbesteding				
Openbare aanbesteding				
Meervoudig onderhandse aanbesteding				
Enkelvoudig onderhandse aanbesteding	1			1
Subtotaal	1			1
Diensten				
Europese aanbesteding		3		3
Openbare aanbesteding				
Meervoudig onderhandse aanbesteding		1		1
Enkelvoudig onderhandse aanbesteding				
Subtotaal		4		4
Totaal	2	39		41
procentueel	5%	95%		100%

Toelichting

Bij het aandachtsgebied Watersysteembeheer is een aanbesteding lichter uitgevoerd dan het gestelde intern aanbestedingsbeleid. Bij dit project is er tijdens de werkzaamheden geconstateerd dat er ook andere onderdelen moesten worden vervangen dan in de oorspronkelijke inventarisatie was opgenomen. Om ervoor te zorgen dat de sluis toch op tijd weer in gebruik kon worden genomen is ook dit werk aan de betreffende

aannemer gegund. Bij leveringen is afgeweken van het intern aanbestedingsbeleid vanwege het karakter van de levering. Voor beide aanbestedingen is volgens de procedure zoals voorgeschreven in het inkoop- en aanbestedingsbeleid dispensatie verkregen.

Subsidies 2016

Tabel: Overzicht beschikte subsidie aanvragen 2016 (aantal 6 stuks)		
Naam project	Regeling	Bedrag
Erfgoedlijnen provincie Zuid Holland	Uitkijktoren Enkele Wiericke	€ 12.500
Restauratie Waaiersluis	Brim 2016	€ 48.921
Restauratie Oude Sluis Vreeswijk	Brim 2016	€ 108.016
Participatie in LIFE IP aanvraag Monitoring vismigratie KRW gebied Rijn- West (penvoerder)	LIFE IP	€ 180.000
Zonnepanelen kantoor Poldermolen 2 te Houten	SDE+	€ 134.962
Vorbereiding bedrijvenproef sturen met grondwater Spengen	AVP	€ 30.000

Tabel: Overzicht ingediende subsidie aanvragen 2016 (aantal 8 stuks)		
Naam project	Regeling	Bedrag
Hydrologisch herstelplan Kolland	AVP (PAS)	€ 171.000
Bedrijvenproef sturen met grondwater polder Spengen	AVP	€ 300.000
Verbeteren waterkwaliteit Driebergse Meer	POP3*	€ 330.362
Verbeteren waterkwaliteit Kom van Langbroek	POP3*	€ 365.653
Aanleg 14 vispassages	POP3*	€ 581.644
Grechtkade West Natuurlijk	POP3*	€ 825.825
Polderkennis op peil (deelnemer)	POP3 (kennisoverdracht)	€ 14.270
Proefpolder Kringlooplandbouw(de Gagelpolder) (deelnemer)	POP3 (samenwerking voor innovatie)	€ 155.800

(* betreft openstelling Niet-productieve investeringen Water Pijler 2) d.d.9-12-2016 via tendersysteem: totaal beschikbare EU subsidie € 1.130.000)

Tabel: afgewikkelde subsidies in 2016 (aantal 5 stuks)			
Naam project	Regeling	Beschikking	Vaststelling
Inrichting Kromme Rijn, oevers Bunnik (fase 3)	ILG/KRW Synergie	€ 883.451	€ 829.055
Natuurontwikkeling en waterberging Grecht	ILG/KRW Synergie	€ 1.070.000	€ 903.479
Synergieproject Schoon water voor Waterlichaam Maartensdijk en Vecht	KRW Synergie	€ 606.000	€ 270.102
Synergieproject Herinrichting Ouwenaar Haarrijn	KRW Synergie	€ 353.000	€ 353.000
Verbinding Gooyerwetering	POP2	€ 416.607	€ 343.525

Toelichting afgewikkelde subsidies bij relevante afwijkingen

Inrichting Kromme Rijn, oevers Bunnik (fase 3)

De verleende subsidie is lager vastgesteld op € 829.054 omdat de werkelijke kosten lager zijn dan de kostenraming die zijn ingediend bij de subsidieaanvraag.

Natuurontwikkeling en waterberging Grecht

De verleende subsidie is lager vastgesteld op € 903.478 omdat de werkelijke kosten lager zijn dan de kostenraming die zijn ingediend bij de subsidieaanvraag.

Synergieproject Schoon water voor Waterlichaam Maartensdijk en Vecht

De verleende subsidie is lager vastgesteld op € 270.102 omdat vooral de werkelijke kosten van de 2 deelprojecten van de gemeente Utrecht fors lager zijn dan de kostenraming die zijn ingediend bij de subsidieaanvraag.

Aanleg nieuwe watergang (gedeelte Nieuwe Hollandse Waterlinie

Oorspronkelijk was het de bedoeling een watergang door te trekken naar “Fort Blauwkapel” op basis van de ligging van de historische watergang. Dit bleek echter vanwege de complexe wegenstructuur niet mogelijk. Om toch de gewenste ecologische verbinding /doorstroming te realiseren is besloten een duikerverbinding tussen de verlengde watergang van het “Zwarte Water” en de “Groene Kop” aan te leggen. De kostenraming hiervan viel veel lager uit.

Aanleg natuurvriendelijke oevers watergangen Overvecht

In de ontwerpfase zijn een aantal zaken aangepast, waardoor de kosten lager zijn uitgevallen: In de raming was voorzien in nieuw te plaatsen onderwaterbeschoeiingen. In het ontwerp konden echter op grote delen de oude oeverconstructie worden hergebruikt. De oude constructie is verlaagd tot op het gewenste niveau van de NVO, waardoor veel minder nieuwe grondkerende constructies aangebracht hoefden te worden. Daarnaast was in het oorspronkelijke plan een nevengeul met een tweetal bruggen voorzien. Doordat voor de aanleg van deze geul veel groen (o.a. bomen) zou sneuvelen, bleek voor dit onderdeel onvoldoende draagvlak aanwezig en is het niet uitgevoerd.

Synergieproject Herinrichting Ouwenaar Haarrijn

De verleende subsidie is in eerste instantie lager vastgesteld op € 275.768 omdat de werkelijke kosten lager zijn dan de kostenraming die zijn ingediend bij de subsidieaanvraag. Vanwege bijzondere omstandigheden had het waterschap om het maximale subsidiebedrag van € 353.000 gevraagd. Tegen de subsidievestigingsbeschikking – met name vanwege de slechte motivering - heeft HDSR een pro forma bezwaar tegen ingediend. Door toezeggingen van het Rijk dat vrijvallende (synergie)middelen aanvullend op dit project ingezet konden worden, is het subsidiebedrag achteraf door de provincie Utrecht verhoogd naar € 353.000.

Verbinding Gooyerwetering

De verleende subsidie (50%) is lager vastgesteld op € 343.525. Enerzijds is dat te verklaren door lagere uitvoeringskosten (circa € 127.100). Anderzijds is er een korting heeft toegepast van € 18.910 (sanctie van 10%) op de opdrachtsom van ingehuurd personeel. De motivatie hiervoor is het ontbreken van de documenten uit 2012 (mails) waaruit blijkt dat er drie detachingsbureaus zijn gevraagd een CV in te dienen. De betreffende mails zijn niet meer te achterhalen.

8. EMU saldo

In Europa zijn regels opgesteld met betrekking tot de overheidsfinanciën. Eén van deze regels is dat het totale begrotingstekort van overheidsinstanties niet meer mag bedragen dan 3% van het bruto binnenlands product. Ook waterschappen tellen mee in dit begrotingstekort en worden daarom gevraagd te rapporteren over het EMU-saldo.

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven in een jaar van de totale overheid (Rijk en decentrale overheden). Er is sprake van een EMU-tekort als de uitgaven van de overheid in een jaar de inkomsten van dat jaar overstijgen. Bepaald is dat decentrale overheden in 2016 een ruimte van maximaal 0,4% van het EMU-tekort mogen invullen. Het aandeel van de waterschappen hierin betreft voor 2016: 0,06%. Deze ruimte is omgerekend tot een individuele referentiewaarde per waterschap. De toegestane (negatieve) referentiewaarde van De Stichtse Rijnlanden bedraagt:
€ 17,6 mln.

In de primaire begroting 2016 is een EMU-saldo tekort voorzien van € 6,9 mln. Het werkelijke EMU-saldo in 2016 is € 13,0 mln negatief. Het verschil met het begrote EMU-saldo wordt vooral veroorzaakt door hogere investeringsuitgaven.

Uit onderstaande tabel blijkt De Stichtse Rijnlanden een EMU-ruimte van € 4,6 mln te hebben. Hiermee blijft De Stichtse Rijnlanden binnen de toegestane referentiewaarde. De opgestelde specificatie van het saldo is overeenkomstig de ministerieel vastgestelde regels.

Opbouw EMU-saldo	Rekening 2016	Begroting 2016
1. EMU - exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	+ 9,2	+ 3,1
2. invloed investeringen		
-/- bruto investeringen	- 47,2	- 37,8
+/- Investeringsubsidies en doorbelastingen aan derden	+ 2,7	+ 4,4
+/- afschrijvingen	+ 24,0	+ 23,9
3. invloed voorzieningen		
+/- toevoeging aan voorzieningen	+ 4,6	+ 2,5
-/- onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	- 0,3	0,0
-/- onttrekkingen rechtstreeks uit voorzieningen	- 6,0	- 3,0
4. invloed reserves		
-/- betalingen uit reserves	n.v.t.	n.v.t.
Werkelijk positief EMU-saldo	- 13,0	- 6,9
Toegestane referentiewaarde	- 17,6	- 17,6
EMU- saldo ruimte (+ = ruimte; - = tekort)	+ 4,6	+ 10,7

Bedragen zijn in miljoenen euro's

Het is geen probleem als een waterschap de individuele referentiewaarde overschrijdt als dit wordt gecompenseerd op een hoger aggregatieniveau met andere decentrale overheden. Het Rijk stuurt namelijk op het EMU-tekort voor de gezamenlijke decentrale overheden. Het kabinet legt tijdens deze kabinetsperiode geen boetes op.

9. Top Inkomens 2016

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (= WNT) is per 1 januari 2013 in werking getreden. De WNT regelt naast de openbaarmaking van topinkomens in de publieke en semipublieke sector ook een maximering van de hoogte van de bezoldiging van topfunctionarissen en tevens aan ontslagvergoedingen. Vanuit de WNT dient verantwoording via de jaarrekening plaats te vinden. Hierbij dient de bezoldiging van alle topfunctionarissen verantwoord te worden ook als de norm niet is overschreden.

Inkomensgegevens

De bezoldiging van waterschapsbestuurders ligt vast in het Waterschapsbesluit (ministerie van Binnenlandse Zaken).

Leden van het dagelijks bestuur van De Stichtse Rijnlanden

De beloning van alle leden van het dagelijks bestuur vindt plaats binnen de ambtelijke schalen (schaal 18, BBRA) en blijft geheel binnen de WNT-norm. De dijkgraaf ontvangt, in overeenstemming met wettelijke bepalingen, naast het salaris gebaseerd op trede 10 van schaal 18, een bruto ambtstoelage van 6,25% (geen recht voor pensioen, vakantietoelage, en dergelijke). De vier hoogheemraden hebben elk een aanstelling voor 0,75 fte en worden betaald conform trede 3 van schaal 18 van het BBRA. Naast het salaris ontvangen alle leden van het dagelijks bestuur een vakantietoelage van 8% en een eindejaarsuitkering van 8,3%, zoals die geldt voor rijksambtenaren.

Werknemers van De Stichtse Rijnlanden

Werknemers van De Stichtse Rijnlanden zijn aangesteld als ambtenaar en vallen in beginsel onder de werking van de CAO voor de waterschappen, de Sectorale Arbeidsvoorwaardenregelingen Waterschapspersoneel (SAW). Voor een groep medewerkers die vanuit de provincie Noord- en Zuid Holland naar ons waterschap zijn overgekomen geldt bij wijze van overgangsrecht de CAO voor provinciepersoneel, de Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling Provincies (CAP). De beloningen vanuit de SAW blijven geheel binnen de WNT-norm. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden heeft geen managers in dienst die buiten de CAO-schalen worden betaald.

Aanstelling secretaris-directeur

In het kader van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) legt ons waterschap jaarlijks in haar jaarstukken verantwoording af over de beloning van (interim-) topfunctionarissen. Binnen ons waterschap betreft dat de functie van secretaris directeur. Binnen het geldend functiewaarderingssysteem FuWater is die functie gewaardeerd met salarisschaal 17 van de SAW en daarmee onder de WNT-norm.

Titel

Bestuursverslag 2016, DM 1224867

Datum

28 juni 2017

Foto omslag: gemaal Moldaudreef, Utrecht